

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul II Nr. 50

Simbătă 27 mai 1972

16 pagini — 1 leu

Perfecționare continuă

Conferința Națională a Partidului Comunist Român — care va avea loc în vara acestui an — este consacrată dezbaterii problemelor perfecționării, în continuare, a conducerii și planificării activității economico-sociale, dezvoltării democrației socialiste.

În pagina luminoasă a istoriei comuniste pe care o caligram acum, după Conferința Națională din decembrie 1967 și Congresul al X-lea al partidului, vor fi înscrise perfecționări esențiale pe toate planurile vieții economice, sociale, politice și ideologice.

În ritmuri nemaîntinse până în acești ani, o uriașă activitate creatoare a pulsă în toate colțurile de țară, au prins viață gânduri de o mare cutezanță, s-au înfăptuit liniile directoare ale unei politici profund științifice, trasate de partid prin hotărârile de mare însemnătate luate cu prilejul celor două evenimente fundamentale pentru mersul înainte al României socialiste.

Printre imperatiile majore ale etapei actuale a construcției socialiste, partidul, conducerea sa, secretarul său general au considerat totdeauna de o deosebită importanță perfecționarea pregătirii cadrelor, și, paralel cu aceasta, modernizarea formelor și metodelor de instruire, îmbunătățirea sistemului informațional. Ample măsuri au fost luate în acest domeniu ca rezultat firesc al transpunerii în viață a hotărârilor Conferinței Naționale și ale Congresului al X-lea al partidului. În toate sectoarele vieții noastre sociale se desfășoară diverse și complexe acțiuni de pregătire, perfecționare și reciclare a cadrelor. Realizarea societății socialiste multilateral dezvoltate ridică o serie de probleme noi, de situații noi. Ea implică modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei, perfecționarea relațiilor de producție, o așezare a raporturilor sociale pe principiile echității socialiste, adâncirea democrației socialiste. Ea solicită o nouă conștiință socialistă, un om nou, cunoscător profund al legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, un stăpîn competent al tehnicii moderne, un creator, un veșnic inovator.

Se desprind, pentru învățămînt, sarcini de primă mărime în înfăptuirea politicii partidului în domeniul permanentei perfecționări a cadrelor. În acești ani, am asistat la o creștere impetuoasă a rolului învățămîntului, la o lărgire a sferei de cuprindere în școli — în forme organizate de pregătire, perfecționare și reciclare — a tuturor generațiilor de fâuritori ai socialismului.

Pe de altă parte, Conferința Națională și Congresul al X-lea al partidului au trasat direcțiile perfecționării învățămîntului însuși, în general, inclusiv în ce privește metodele de dezvoltare a procesului instructiv-educativ, precum și perfecționarea cadrelor didactice.

Perfecționarea, perfecționarea continuă — iată un imperativ cu adînci semnificații pentru zilele noastre, caracteristic etapei istorice prin care trecem, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

MIRCEA IONEL

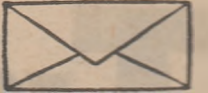
Eugen Drăguțescu

Cap de copil
desen inedit (Colecția C. Bivolaru)

Premiile revistei TRIBUNA ȘCOLII

În cadrul concursului revistelor școlare, organizat de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist și Ministerul Educației și Învățămîntului, revista „TRIBUNA ȘCOLII” a oferit un premiu special pentru profesorii îndrumători A. ȚIRULESCU de la Liceul „E. Gojdu” din Oradea și AUGUSTIN STOENESCU de la Liceul „Al. I. Odobescu” din Pitești, care s-au remarcat printr-o activitate deosebită în îndrumarea și realizarea revistelor școlare din liceele amintite.

Revistele școlare

Concursul revistelor școlare organizat recent de C.C. al U.T.C. și Ministerul Educației și Învățămîntului a relevat, pe lângă numărul mare de reviste existente în școlile de toate gradele și o entuziastă și prodigioasă activitate pe care o desfășoară pentru elaborarea lor atât profesorii care coordonează această activitate, cât și cei care s-au angajat să o efectueze practic — elevii.

Cele aproape 800 de reviste, cite au intrat în concurs, au oferit juriului imaginea unei activități cu deosebite valențe instructive și educative, au demonstrat resursele creative, pe care le au școlarii noștri. Fie că au profil literar, științific, artistic sau cultural, revistele școlare reprezintă, înfiți de toate, profilul și personalitatea tinerei generații, preocupările, aspirațiile elevilor noștri. Și nu se poate spune că preocupările și aspirațiile lor nu sînt la nivelul cerințelor vieții noastre! Fie-rește, concursul acesta a relevat numeroase aspecte pozitive și negative pe care le presupune elaborarea unor publicații. Nu ne propunem să le analizăm acum. Vrem să subliniem doar cu această scurtă notă utilitatea unei astfel de inițiative pe care au luat-o C.C. al U.T.C. și Ministerul Educației și Învățămîntului, inițiativă care, sîntem siguri, va stimula și impulsiona preocuparea școlilor, a organizațiilor U.T.C. pentru realizarea unor reviste școlare de înalt nivel. La concurs au fost premiați un număr important de reviste școlare. Iată premiile:

PREMIUL I — a fost acordat revistei **Dintre sute de catarge** a Liceului „Ion Minulescu” din Slatina.

PREMIUL II — a fost obținut de revista **Licăriri** a Liceului „N. Bălcescu” din Craiova și de revista **Țara visurilor noastre** a Liceului „E. Gojdu” din Oradea.

PREMIUL III — a fost obținut de revistele

Freamăt a Liceului nr. 3 din Baia Mare; **Rădăcini** a Liceului nr. 1, Sf. Gheorghe — Covasna (revistă în limba maghiară) și de **Hermes**, editată de Grupul școlar comercial din Bacău.

Au fost acordate, de asemenea, numeroase premii speciale, printre care și premiul revistei „Tribuna școlii”.

M. Robea

„Manuscriptum”

Manuscriptum nr. 2 sărbătorește **Centenarul Heliade** printr-o tabletă a profesorului Șerban Cioculescu și prin publicarea unor scrisori inedite, precum și a unui **Dosar academic** al celui comemorat. De asemenea, poetul academician Al. Philippide evocă personalitatea lui Alfred Margul Sperber din opera cărui este tipărită o poezie în original și în traducerea distinsului poet.

Dintre multe texte inedite pe care le cuprinde volumul de față trebuie amintite: o conferință a lui George Mihail Zamfirescu, patru poezii de început ale Magdei Isanos, povestirea **Două suflete** de Pannat Istrati, comentariul

lui Ovidiu Papadima la teza de licență a lui Pompiliu Constantinescu publicată aici integral și al cărei subiect este: **Critica lui Titu Maiorescu și influența ei în literatura română**.

De un deosebit interes este și tipărirea a patru **Tablete radiofonice** de Tudor Arghezi, precum și a unei foarte interesante conferințe pe care a ținut-o în anul 1943 Camil Petrescu la Ateneul român, avînd tema: **Procesul de creație al operelor proprii**. Sînt prezentate, de asemenea, două caiete ale lui Al. Macedonski, cuprinzînd poezii, variante și numeroase desene.

Mai amintim poeziile lui Titu Maiorescu, cele scrise în germană, beneficiind de traducerea autorizată a lui Șt. Augustin Doinaș, precum și fragmentele din **Însemnări zilnice**. Este continuată publicarea bilingvă a pasionantului **Jurnal intim** al lui Al. Davilla.

Un capitol interesant este cel al publicării de corespondență inedită, din cuprinsul căruii remarcăm scrisorile familiale ale lui Vasile Pârvan, schimbul epistolar dintre B. P. Hasdeu și Gustav Wenzel, scrisoarea adresată de Thomas Mann profesorului Geor-

ge Oprescu și scrisoarea lui Liviu Rebreanu către Mihail Dragomirescu.

O mențiune specială trebuie acordată **Cronicii edițiilor** în care profesorul Mircea Zăciu dezvăluie cu competență

și sarcasm mistificarea pe care o realizează actuala **Ediție Ion Vinea** publicată la Editura „Dacia”.

Ion Papuc

„Organizarea, planificarea și prospectivarea învățămîntului”

A apărut volumul 1, nr. 1/1972 din „Organizarea, planificarea și prospectivarea învățămîntului”, publicație a centrului de informare și documentare al învățămîntului (C.I.D.I.). Reținem din cuprinsul acestui prim volum, alături de cuvîntul înainte semnat de acad. Aurel Avramescu, care face o expunere sintetică asupra însemnătății acțiunilor majore de organizare, planificare și prospectivare a învățămîntului articolele „Conținut - metode - mijloace în modernizarea învățămîntului” (Costin Ștefănescu), „Simularea dezvoltării sistemului educațional” (Nicolae Raoveanu și Dragoș Vaida), „Puncte de vedere orientative în elaborarea prognozei educației” (Grigore Diaconescu), „Cîteva considerații privind metodologia prognozei în domeniul educației, învățămîntului și formării cadrelor” (Mihail Botez), „Revoluția educației și învățămîntului. Elemente pentru prognoza-cadru” (Paul Dimitriu), „Metodologia prospectării conținutului învățămîntului” (Emilia Constantinescu și Valentina Filipescu). Volumul mai cuprinde rubricile „Note”, „Referate”, „Cronică”.

V. Octavian

Corespondența

Biro Ghizela, învățătoare la Școala generală nr. 14 din Arad sugerează editarea de lecturi alese pentru clasele I-IV, în două volume, repartizate astfel: un volum pentru primele două clase și altul pentru celelalte. N-ar fi deloc rău, mai ales că existența acestui corp de lecturi n-ar înalța accesul micilor cititori și la alte cărți, cit mai numeroase.

Supunem propunerea sa atenției Editurii „Ion Creangă” din București, a cărei adresă (solicitată de corespondența noastră) este: Str. Ion Creangă, nr. 5.

Cît privește introducerea unei lectii despre portul popular al județului în care învață elevii, în manualul de geografie pentru clasa a III-a, în vederea cultivării sentimentelor lor de dragoste pentru moștenirile pe care trăiesc, ce să spunem? Autorii manualului — în funcție de programă, școlii ce-l au la dispoziție — ramine să reflecteze.

Profesorul Orest Tofan, de la Liceul nr. 1 din Dorohoi, ne trimite un articol intitulat: „Repartizarea cadrelor didactice — o simplă problemă administrativă?”

Il asigurăm că nimeni nu o privește așa. Inspectoratele noastre școlare nu numai că aplică riguroso instrucțiunile în vigoare în acest sens, dar fac și tot ce omenește este posibil, pentru a armoniza interesele școlilor, cu acelea, firești, ale cadrelor didactice.

Totuși, o repartizare pe sexe, bărbați și femei, căsătoriți și necăsătoriți, în procente egale, cum propuneți, e greu de realizat. Și, după părerea noastră, familiile se pot întemeia nu numai în cadrul aceluiași grup social, nu-i așa? Mai ales că în prezent, la sate lucrează nu doar cadre didactice.

Aducem la cunoștința autorilor manualului de Istorie modernă și contemporană, pentru clasa a XI-a, citeva aprecieri, opinii, semnate de prof. Ion Ștefan, de la Liceul din Babadag, jud. Tulcea, din a cărui scrisoare desprindem: Ultima ediție a manualului de „Istorie modernă și contemporană” pentru clasa a XI-a de liceu prezintă multe îmbunătățiri față de edițiile precedente: înlăturarea unor date nesemnificative, includerea unor evenimente importante, o prezentare mai substanțială a unor teme ca: „Stările capitaliste după al doilea război mondial”, „Avîntul mișcării de eliberare națională. Prăbușirea sistemului colonial”, „Stările socialiste din Asia și America Latină”, prezentarea unor grafice și scheme etc.

Propun ca într-o nouă ediție a acestui manual să se continue îmbunătățirile începute, printr-o tratare mai amplă, la concet (nu la general și global, cum este făcută acum) a statelor socialiste din Europa, deoarece, oricîte trăsături comune ar avea, ele au așăzut prin lupta fiercărui popor, în condiții specifice pe care elevii trebuie să le cunoască.

Eleva Luminița Bucur, din anul II (clasa specială de matematică), de la Liceul „Calistrat Hogaș” din Piatra Neamț, ne trimite: **Orizonturi** — caiete matematice, cu legere de probleme, proou se și soluționate de elevii școlii, întocmită cu îngăjare de conducerea liceului.

Dincolo de interesul problemelor, care denotă preocuparea pentru matematica a elevilor clasei cu acest profil, ca și a profesorilor lor, ce-i îndrumă, îi stimulează, trebuie apreciată inițiativa însăși, de a edita o culegere școlară de specialitate.

Cei peste 20 de elevi, semnatari ai problemelor din numărul de mai 1972, al Caietelor (închinat aniversării semențenarului U.T.C.), merită, pentru acțiunea lor, cele mai călduroase felicitări.

Stere Damunasta

Răspundem cititorilor

D. C. Hobeanu, profesor, Școala generală Stoina, jud. Gorj, Indemnizația pentru munca de diriginte se acordă și în intervalul 1-15 septembrie, personalului didactic care a beneficiat de acest drept în anul școlar precedent și care îndeplinește aceeași funcție în continuare și în noul an școlar. Cei care primesc această sarcină pentru prima dată sînt retribuiți de la data începerii cursurilor (15 septembrie sau 1 septembrie pentru învățămîntul seral).

Florea Popescu, învățător Școala generală, Locusteni-Daneși, jud. Dolj. Personalul didactic care a obținut definitivarea pentru funcția de maistru-instructor (sau pentru orice altă funcție didactică), își păstrează definitivarea în învățămînt pentru oricare altă funcție didactică (învățător, profesor, educatoare) în cazul în care are studiile necesare pentru ocuparea funcției respective, așa cum pre-

vede art. 83 alineatul ultim din Statutul personalului didactic.

Gabriela Manea, profesoară — Ploiești. În învățămînt — ca și în alte sectoare de activitate — femeile angajate, care au copil mic, pot beneficia de pauze pentru alăptarea copiilor, care se includ în timpul normal de lucru (8 ore, în medie, pe zi). În consecință, cadrele didactice aflate în această situație, pot beneficia și ele de acordarea acestor pauze din timpul legal de muncă de 8 ore pe zi, astfel ca să-și poată îndeplini integral orele de predare la catedră (profesoară, învățătoare), sau de activitate cu grupa de copii (educatoare).

Femeilor angajate care au copii bolnavi mai mici de 2 ani, li se pot acorda — pe baza certificatului medical eliberat de medicul competent — concedii pentru îngrijirea acestora, care nu se includ în concediul de odihnă, așa cum se prevede în Codul Muncii, art. 93.

Călin G. Elena — Școala generală Grecești, jud. Dolj. Personalul didactic suplinitor angajat pe un an școlar (pînă la 31 august), care funcționează de la 15 septembrie, are dreptul — la data de 1 iulie — să primească un concediu de odihnă cu durata de 45 zile lucrătoare (9 luni x 5 zile). Dacă în perioada aceasta are și concediu medical sau de maternitate, acesta nu afectează durata concediului de odihnă. În cazul în care a avut și concedii fără plată de 68 zile, li se reduce concediul cu 5 zile lucrătoare pentru cele 30 zile care depășesc prima perioadă de 30 zile, rămînînd un concediu de 40 zile

lucrătoare (ținînd seama că, primele 30 zile de concediu fără plată, nu afectează durata concediului de odihnă).

Calculul indemnizației pentru concediul de odihnă se face excludîndu-se din calcul — atît ca timp, cît și ca sume — perioadele în care a avut concediul medical sau de maternitate și primele 30 zile de concediu fără plată care nu afectează durata concediului de odihnă.

Cornelia Voinea — Grupul școlar „Unirea” București. Personalul didactic poate obține concedii fără plată pe timp limitat, fără a putea depăși un an școlar. Pe această perioadă el poate fi înlocuit de suplinitori (care nu au calitatea de angajat) numiți pe durata concediului fără plată și retribuiți cu salariu tarifar.

Intrucît pe durata concediului fără plată, postul respectiv este considerat un post temporar vacant (raportul de muncă fiind suspendat) care se poate acoperi prin angajare temporară, în cazul în care nu se poate angaja o persoană în condițiile arătate mai sus, postul respectiv poate fi supliniți și prin plata cu ora, potrivit prevederilor art. I lit. „a” din H. C. M. nr. 450/1969 și art. 33-34 din Statutul personalului didactic.

Personalul didactic din învățămînt, care va acoperi astfel de posturi temporar vacante, va putea fi retribuit prin plata cu ora, numai pentru orele care depășesc limita maximă a normei didactice, conform art. 2 din H. C. M. nr. 450/1969.

Th. Leonescu

Precizări în legătură cu concursul de admitere în liceele de prelucrare automată a datelor

În numărul 48 din 13 mai a.c. al revistei noastre am prezentat pe larg liceele de prelucrare automată a datelor. În legătură cu probele de concurs precizăm că examenul de admitere se dă la următoarele materii:

- matematică — scris și oral
- română sau fizică (la alegere)
- scris și oral.

Absolvenții acestor licee vor avea posibilitatea să-și continue studiile la facultățile sau secțiile de informatică ale universităților din orașele București, Iași, Cluj, Timișoara și Brașov și la Facultatea de cibernetică și calcul economic din cadrul Academiei de studii economice din București.

HENRI CATARGI
Cazangerie

EMIL
ALEXANDRU
SANIELEVICI

Portrete de dascăli

Manualele de zoologie și botanică ale profesorului Sanielevici au îmbogățit orizontul științific al multor generații de elevi. Privesc și azi un ierbar, plantele adunate cu migală în timpul vacanțelor de vară de pe malurile Oltului. El ne-a amintit pentru prima oară că natura nu este haos, ci o perfecțiune desăvârșită. Ghiocelul, vestitorul primăverii pe meleagurile noastre, cu floarea sa matematic construită impar (trei sepale, trei petale, trei stamine), cu gingașul său bulb, filtru pentru puțină hrană oferită de pământul care nu și-a scuturat încă haina de iarnă, este numai o părticică din marea clasă a amariidaceelor. Că și pecetea lui Solomon, peste care am trecut de atâtea ori nepăsători și în necunoștință de cauză este soră bună cu ghiocelul, face parte din aceeași faimoasă familie. Dar stinjenelul, ciuboțica cucului, lăleaua, pansellele, mărgăritărețul și cite alte minuni cu care de la un an la altul natura împodobește alte generații de neștiutori al minunatelor ei taine. Întocmirea ierbarelor te obligă să strivești florii. Conservarea lor obligă la un sistem de presare special, ca să mai rămână ceva din această frumusețe vie, care este fiecare floare oferită uneori cu atâta generozitate de pământul românesc. Fac această remarcă pentru că m-am convins că există multe colțuri ale lumii unde pământul este mai arid, mai sgroic, mai lipsit de viață. Se lasă și el copleșit de pustiu și renunță la inegalabila sa podoabă care i-o oferă florile. Oamenii, cu mintea lor iscoditoare, au încercat să imite florile. Să le imite chiar și parfumul. Încercări neizbutite. Floarea artificială, chiar înzestrată cu parfum sintetic, rămâne o imitație banală, capabilă să emoționeze numai spiritele lipsite de sensibilitate. Luchian a încercat să dea viață florilor prin penelul său de geniu și inegalabilul său colorit. Anemonele lui Luchian emoționează, e adevărat, dar în ele nu este numai pinză și culoare, în ele este și drama și viața de pictor de geniu. Profesorul de științe naturale Emil Alex. Sanielevici iubea florile, iubea oamenii, iubea natura. Îmi amintesc și acum subiectul de la teza de botanică din clasa a 2-a: asimilația clorofiliană. Puțin înțelesesem atunci din acest proces de o perfecțiune uimitoare. Desigur, rezultatul nu e greu de bănuț. Noi îl iubeam, deși lecțiile lui nu erau dintre cele mai atrăgătoare. Îl deranja zgomotul și noi pe atunci cu greu ne lăsam convinși că poate fi ceva mai încântător ca zgomotul. Poate aceasta e trăsătura distinctivă a copilăriei, că, pînă la o anumită vîrstă, toată lumea e zgomotoasă. Unii rămîn chiar toată viața zgomotoși.

După vacanțe nu asculta niciodată. „Vacanța este pentru odihnă, nu pentru citit“. Avea poate dreptate, pentru că și azi se mai crede că munca intelectuală n-ar avea nevoie de repaos. Igiena muncii intelectuale este poate chiar mai complicată decît igiena muncii fizice, pentru că din păcate nu se supune aceluiași legi la toți indivizii.

Avea un sistem ciudat de ascultare: în ordine alfabetică. Fiecare știa cînd îi vine rîndul și învăța mai intens în preajma evenimentului. Materia de ascultat era lecția de zi. Nu făcea din sistemul de notare o armă să te ia prin surprindere. Se baza mai mult pe conștiință. Practic aproape îl obosea această corvoadă și regreta timpul pierdut în defavoarea explicației.

Legile antonesciene l-au scos din învățămînt. N-am înțeles niciodată de ce a trebuit să ne lipsim de un asemenea profesor. L-am regretat unanim. Am auzit unii colegi că l-ar fi văzut chiar la muncă obligatorie pe străzile Capitalei. De atunci nu l-am mai văzut niciodată. Manualele lui s-au mai tipărit și ceva mai tirziu. Avem o bună tradiție a manualului școlar. E păcat să n-o folosim, mai ales azi cînd statul face atîtea eforturi materiale pentru difuzarea lui gratuită la întreaga populație școlară.

Păstrez profesorului Emil Alex. Sanielevici imaginea sa nepătată de trecerea vremii. Umerii săi au sprijinit cîndva faima acestui liceu al fiilor de ceferiști din România.

MARIN RĂDOI

EVALUĂRI PROSPECTIVE

PREGĂTIREA TEHNOLOGICĂ

Problema determinării gradului de profesionalizare, sub raportul acoperirii necesarului de forță de muncă calificată, pe care va trebui s-o asigure școala generală de 12 ani — problemă abordată și de recentul colocviu „Evoluția formelor și structurilor învățămîntului general de 12 ani” — capătă o deosebită importanță în lumina directivelor de partid și de stat care prevăd pentru deceniile următoare un ritm alert de industrializare, de promovare a progresului tehnico-științific, de dezvoltare a învățămîntului și științei corespunzător exigențelor în continuă creștere ale societății socialiste multilaterale dezvoltate.

După cum se știe — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la Conferința pe țară a inginerilor și tehnicienilor — în prezent se elaborează lucrări de prognoză menite să definească liniile orientative ale evoluției economico-sociale a țării pînă la sfîrșitul acestui secol. Ne propunem ca în deceniile următoare să creăm o industrie puternică, la nivelul tehnicii și științei moderne, care să aibă ca ramuri de bază electronica și electrotehnica, mecanica fină, construcția de utilaje tehnologice, construcțiile navale, producția de mase plastice, de fibre sintetice, energia nucleară și altele. Acordăm o mare atenție progresului rapid al agriculturii care în următoarele cincinale va trebui să asigure producții ridicate, la nivelul țărilor dezvoltate din acest punct de vedere. După cum se cunoaște, facem eforturi serioase în vederea mecanizării, chimizării, a irigațiilor terenurilor și altor îmbunătățiri funciare.

Realizarea unei creșteri impetuoase și diversificarea forțelor de producție, transformarea radicală a structurii economiei țării — se arată mai departe în aceeași cuvîntare — necesită ridicarea continuă a gradului de pregătire profesională și de cultură științifică și tehnică a tuturor oamenilor muncii. În următorii 10—15 ani, pe baza dezvoltării învățămîntului de toate gradele, a măsurilor de calificare, specializare și reciclare luate de partid în întreaga economie națională, se va realiza o creștere importantă a nivelului tehnic și de cultură generală al clasei muncitoare, se va asigura o sporire considerabilă a numărului inginerilor și tehnicienilor în producție.

Dacă progresul tehnologic depinde de disponibilitatea de cadre tehnice la nivelul economiei naționale, el este totodată condiționat de concordanța tipului de formație tehnică cu cerințele economice și sociale, cu aptitudinile și interesele personale, și de calitatea formației tehnice. Iată de ce e necesar să ținem cont că integrarea gândirii tehnice în dezvoltarea societății solicită atitudini mentale și climate socio-culturale care să favorizeze activitățile științifice și tehnologice. Rapiditatea parcurgerii, profunzimea tratării și, mai ales, alegerea conținutului programelor de tehnologie, trebuie să corespundă condițiilor de capacitate, noțiunilor fundamentale și cerințelor sociologice ale viitorului. Pentru rezolvarea acestei triple cerințe, pregătirea tehnologică va trebui corelată cu celelalte discipline de învățămînt și integrată pe baze științifice în ca-

drul planurilor și programelor de învățămînt.

Organizarea pregătirii tehnologice va trebui să fie unitară la nivelul întregului sistem de învățămînt, a cărui structură o va influența fundamental, și, concomitent, să asigure o diversificare în funcție de finalitatea profesională. Privind în perspectivă, această soluție nu poate fi unică în condițiile în care fluxul de ieșire din școala generală va trebui să constituie baza unei instrucții ulterioare de nivel diferențiat. În modelul de organizare a pregătirii tehnologice supus discuției în cadrul colocviului amintit considerăm necesară existența a două cicluri distincte. Un prim ciclu de preprofesionalizare care să asigure cunoașterea elementelor de bază ale tehnologiei și producției din ramurile industriale de bază ale economiei naționale: energetică, metalurgie, construcții de mașini, chimie. Ponderea cunoștințelor tehnologice corespunzătoare unui tip de ramură industrială de bază trebuie determinată pe baza studierii proporțiilor previzibile între ramurile economiei naționale. Calculul ponderilor se pretează unei optimizări determinată de calculator, între mai multe variante posibile de dezvoltare în perspectivă a economiei naționale.

Perioada de profesionalizare corespunde unui ciclu secund care necesită diferențierea pe baza evaluării aptitudinilor și capacităților intelectuale și a opțiunilor personale, implicînd deci existența unui sistem de verificare și diagnostic aptitudinal, științific fundamentat. Considerăm că, în acest ciclu, diferențierea tipului de pregătire tehnologică, se va face în funcție de domeniul tehnic ales — corespunzător unui tip de ramură industrială — și de nivelul finalizării profesionale. Din acest ultim punct de vedere, putem distinge următoarele tipuri de pregătiri tehnologice: a) utilizarea tehnologiilor moderne în domenii netehnice (de exemplu, utilizarea aparatului electronic în medicină și biologie); b) pregătirea tehnologică de execuție, cu accent pe analiză, organizare și planificare cu maximă eficiență a proceselor tehnologice industriale, inițierea în economie și tehnică întreprinderilor; c) pregătirea tehnologică de concepție, cu accent pe activități practico-științifice de aplicare a cunoștințelor teoretice în sfera activității practice. După cum spunea profesorul Pavel Apostol, în cadrul colocviului amintit mai sus, stabilirea cantității și calității informației științifice și tehnice se va face în funcție de tipul uman urmărit: „executant, inovator, combinații posibile între cele două extreme, accentul punîndu-se pe creativitate, deci, pe inițiativă, invenție, inovație”.

Pentru dinamizarea modelului, devine necesară corelarea pregătirii tehnologice cu structura economică a județelor și structurarea planurilor de învățămînt în funcție de nivelul și tipul finalizării profesionale. În această perspectivă, devine totodată necesară o mai mare elasticizare a programelor de învățămînt, care să permită corelarea eficientă a programelor analitice ale tuturor obiectelor de învățămînt cu tipul de instrucție tehnică ales.

RODICA STOIAN

Școlile cu limba de predare a naționalităților conlocuitoare

Transfer și interferență

Pentru elevii aparținând naționalităților conlocuitoare, limba română este a doua limbă, pe care încep să o învețe fiind sistemul de legături condiționate cu privire la stăpânirea limbii materne este, în cele mai multe cazuri, aproape încheiat. Faptul că elevii din școlile și secțiile cu limbile de predare ale naționalităților conlocuitoare pe la vârsta de 6-7 ani au asimilat o serie de cunoștințe, priceperi și deprinderi în limba maternă influențează, în unele cazuri în mod pozitiv, iar în altele în mod negativ asupra însușirii unor cunoștințe, priceperi și deprinderi în limba română. În aceste situații avem de-a face — în primul caz — cu fenomenele de transfer și — în al doilea — de interferență. De aici decurge necesitatea apelării la cunoștințele de limba maternă, a comparării, a confruntării fenomenelor din cele două limbi.

Legarea predării limbii române de cea a limbii materne este dictată de unitatea întregii unități de instruire. Prin confruntare și comparare elevii percep mai profund posibilitățile de exprimare ale celor două limbi. A compara înseamnă a descoperi elemente comune și distincte. Astfel, foarte instructiv ar putea fi compararea unor expresii care, pentru redarea aceluiași fapt lingvistic, folosesc imagini diferite (asupra faptului = suf frischer Tal; graba strică treaba = Eile mit Weile).

Comparând, elevii înțeleg mai bine și structura limbii materne, își dau seama că fiecare limbă este unică în posibilitățile ei de exprimare. De asemenea, ei pot vedea că limbile au, în ciuda deosebirilor, multe trăsături comune atât în structura gramaticală, cât și în vocabular, că din confruntare rezultă o clarificare reciprocă, o limpezire.

Practica școlară arată că factorii care frânează însușirea unei noi limbi se ivesc mai ales atunci când una dintre ele — respectiv cea maternă — acționează spontan asupra celeilalte. Se cere, deci, o dirijare conștientă a influenței limbii materne, fapt care ar putea ușura în măsură considerabilă activitatea instructivă.

Aplicarea acestui principiu didactic favorizează fenomenele de transfer și frânează fenomenele de interferență.

Un exemplu de transfer. Elevii germani învață că în limba română substantivul se întrebunțează nearticulat când este precedat de o prepoziție. (Lucrez în grădină.) Respectarea acestei reguli va fi ușurată dacă arătăm elevului german că această regulă a existat în trecut și în limba sa maternă și s-a menținut până în zilele noastre în unele formulări fixe, ca: bei Wind und Wetter, zu Lande, in Hülle und Fülle, über Berg und Tal etc. Substantivul se articulează însă și în limba română dacă este determinat de un atribut: Lucrez în grădina vecinului.

Un exemplu de interferență. Sub influența limbii germane, elevii pun punct după numerele ordinale, deci și după datele calendaristice: Concursul de admitere va începe luni, 26.VI.1972 (corect: 26 VI 1972). Sau invers. Influența de limba română, elevii folosesc formulări greșite, ca: Das geschah in 1969 (în loc de: im Jahre 1969 sau Das geschah 1969).

Compararea e utilă și la clarificarea terminologiei gramaticale. Terminologia folosită în cele două limbi este în parte identică, în parte diferită. Spre deosebire de limba germană, limba română cunoaște noțiunea de adjectiv pronominal (posesiv, demonstrativ, interogativ etc.); în limba germană, în asemenea situații, cuvintele își păstrează categoria gramaticală. Noțiunea „adjectiv” este deci în limba română mai cuprinzătoare decât în limba germa-

nă. Gramatica limbii române deosebește moduri personale și moduri nepersonale, în gramatica limbii germane există doar moduri personale. Complementul prepozițional din limba germană este echivalent cu noțiunile de complement indirect sau complement de agent; limba germană cunoaște verbe reflexive ca și limba română, dar nu și o distinge reflexivă.

Acstea sînt numai cîteva deosebiri care, dacă nu sînt observate și sesizate, pot produce confuzii și derută în mințile elevilor.

Opunerea formelor aparținînd celor două limbi constituie un procedeu metodic care dezvoltă spiritul de observație al elevilor. Comparînd mijloacele folosite în cele două limbi, elevii își dau seama cum a-celăși conținut poate fi turnat în forme variate, sau cum forme lingvistice asemănătoare pot avea funcții diferite. Sînt posibile următoarele cazuri:

a) aceleași mijloace gramaticale apar în forme diferite (articolul hotărît în cele două limbi; b) aceleași mijloace gramaticale apar în aceleași forme (articolul nehotărît e posibil atît în limba română, cît și în cea germană); c) categoriile gramaticale ale unei limbi sînt redade în cealaltă limbă prin forme lexicale (Să nu strigați! — Ihr sollt nicht lärmen!).

(După J. Wolf, *Methodik des deutschen Sprachunterrichts*, București, 1988, pag. 115-116.)

Cu ajutorul comparației elevii pricep mai profund structura și funcțiile limbii. Astfel, traducînd cuvîntul „cînd” în limba germană (wann și wenn), ei constată că acesta poate să fie atît adverb, cît și conjuncție. În schimb, traducerea lui „wenn” ne arată cele două valori ale conjuncției: temporală (cînd) și condițională (dacă).

Alte foloase pe care le aduce utilizarea acestui procedeu sînt: folosindu-ne de cunoștințele și deprinderile deja formate la elevii din limba germană, realizăm economie de timp, muncă și energie, timpul economisit poate fi folosit pentru exercițiile de vorbire; prin predarea comparativă, privită ca un proces psihic de cea mai mare importanță, formăm și puterea de judecată a elevilor, simțul lor pentru limbă; lecțiile sînt mai vii și mai interesante; se îmbogățesc, se fixează și se aducese în egală măsură cunoștințele de limba română și cele de limba germană; deșele asociații și comparații în care se cuprinde material și din alte domenii) lărgesc orizontul cultural al elevilor.

Compararea cu limba maternă (sau invers) are o importanță excepțională în realizarea unui învățămînt activ formativ.

Ținînd seama de acest lucru, vom înțelege și necesitatea alcătuirii

(elaborării) unor gramatici speciale (în unele țări, ca, de pildă, în U.R.S.S., acestea sînt deja o realitate) și a folosirii unor procedee metodice specifice. O astfel de gramatică trebuie să pună accentul îndeosebi pe acele probleme de limbă care lipsesc sau care diferă de limba maternă a elevilor.

Desigur, comparația nu poate fi minuită oricînd și oricum, ci trebuie folosită cu mare chibzuință. Momentul folosirii ei nu poate fi întotdeauna determinat cu precizie dinainte. Uneori, în timpul lecției, apare cu totul necesar să ne referim la cunoștințele dobîndite la limba maternă, alături se dovedește inutil să încercăm predarea cu trimiteri la cunoștințele similare din limba maternă, chiar dacă s-a prevăzut inițial aceasta, în cazul cînd elevii stăpînesc mulțumitor tema tratată, direct în limba respectivă.

Considerăm că fiecare profesor care predă limba română la o școală cu altă limbă de predare poate (și trebuie) să recurgă la cunoștințele de limba maternă ale elevilor săi; procedeu trebuie folosit cu tact și îndeminare, să ne ferim de exagerări și unilateralitate, ceea ce ar duce la formalism. Comparația nu trebuie privită ca un studiu paralel al elementelor structurale ale celor două limbi, sîntem pentru o comparație în general implicită și numai în anumite cazuri explicită. Nu putem scăpa nici o clipă din vedere că scopul nostru este predarea limbii române, nu predarea paralelă a două limbi. (Comparația implicită cere o organizare a materialului, ținînd seama de specificul limbii materne, fără să se recurgă la confruntări teoretice. Comparația explicită cere o confruntare directă a faptelor aparținînd unor limbi diferite; accentul nostru este pe evidențierea deosebirilor dintre ele. Sîntem datorii să folosim comparația implicită sau cea explicită în funcție de temă, de etapa de predare a limbii române, precum și de nivelul de pregătire al elevilor.)

Pentru a putea face față cu succes tuturor sarcinilor ce izvorăsc din aplicarea acestui procedeu, profesorul de limba română va trebui să cunoască cît mai bine structura limbii materne a elevilor; sesizînd clar raporturile dintre sistemul limbii române și cel al limbii materne, el va putea să-și organizeze în mod corespunzător predarea, să selecționeze rațional materialul de studiat, să alcătuiască un sistem de exerciții de o cît mai mare eficiență. Cu alte cuvinte, profesorul va studia la fiecare lecție ce fenomene de transfer ar putea fi folosite și ce greutăți interferențiale trebuie înlăturate, organizînd exerciții speciale în acest scop.

IOSIF HORNYACSEK

Telelecțiile de biologie în tratare bilingvă

Emisiunile de știință de pe micul ecran au constituit pentru mulți profesori un ajutor prețios în ilustrarea unor aspecte și manifestări ale vieții care nu au putut fi elucidate în orele de predare. Dezavantajul era că nu toți elevii urmăreau aceste emisiuni și astfel referințele profesorului la o emisiune anumită erau înțelese și recepționate numai de un număr restrîns de elevi.

Dar, iată că prin introducerea emisiunilor de televiziune integrată în predarea biologiei se creează posibilitatea ilustrării perfecte a tuturor noțiunilor și fenomenelor științifice studiate.

Pentru profesorii care predau la școli cu limbi de predare ale naționalităților conlocuitoare apare însă o problemă de ordin major și anume: cum vor înțelege elevii terminologia română. Și nu numai atît; cum vor putea fi eficiente aceste emisiuni?

La Liceul nr. 21 cu limba de predare germană din București se dau în cadrul lecțiilor de biologie pe lîngă numele plantei sau animalului în limba germană, cel în limba latină (reținerea lui nefiînd obligatorie) și numele popular în limba română. În unele situații, cînd este posibil se face și o analogie cu numele englez. Acest lucru ajută elevilor foarte mult, determinînd integrarea rapidă a absolvenților noștri în programa facultăților de profil.

Pentru telelecția cu subiectul „Fiziologia inimii” — de pildă — au fost necesare unele pregătiri atît de ordin practic cît și de ordin științific: mai întîi asigurarea condițiilor bune pentru vizionarea emisiunii, apoi reprogramarea materiei în așa fel, încît la data anunțată elevii să posede toate cunoștințele necesare înțelegerii acestui subiect, dar mai ales, lucrul cel mai important și greu totodată, introducerea predării bilingve (germană — română) la capitolele Singele, Anatomia aparatului circulator ș.a.

După primul contact cu această modernă și interesantă formă de predare a cărei importanță deosebită pentru fundamentarea unui sistem de învățămînt modern și diversificat este înțeleasă de toți, se desprind următoarele concluzii: telelecțiile își pot atinge cu succes scopul, pot fi înțelese și aprofundate de către toți elevii dacă profesorul programează timpul afectat lecției, just și urmărește atent, împreună cu elevii, desfășurarea emisiunii. În prima parte a lecției, am predat fiziologia inimii după metodele clasice cu exemplificări pe materialul didactic existent în școală, iar apoi am folosit emisiunea televiziunii ca o amplă și exactă demonstrare și fixare a celor expuse anterior. Lecția a devenit astfel o lecție de comunicare neexistînd timp pentru verificare. Aceasta am făcut-o în lecția următoare cînd am cerut elevilor să se refere mai ales la cele văzute. Am constatat că lecția și-a atins scopul în totalitate. După verificare am predat fiziologia circulației în artere, vase capilare și vene, reglarea circulației urmînd ca emisiunea de teleșcoală din săptămîna următoare să illustreze cele predate.

H. WIENER

În atelierul de țesătorie al Liceului „Samuel Brassai”, cu limbă de predare maghiară, din Cluj

MIRON IONESCU

Autorul acestei cărți, apărută în Editura „Dacia” — Cluj este un nume cunoscut în cercetările de pedagogie aplicată. Prezent de cel puțin zece ani în presa pedagogică de specialitate, el și-a lărgit continuu aria de investigație a procesului instructiv-educativ, în școală sau universitate, urmărind cu tenacitate aprofundarea problematicei abordate, legată de teoria învățării, ancorarea acesteia în contextul societății și școlii contemporane.

Cartea, având ca nucleu și punct original teza de doctorat a semnatarului ei, se impune atenției tuturor lucrătorilor din învățământ, prin cercetarea unui compartiment al procesului învățării, în care tradiția școlii noastre se „înfruntă” cu cele mai noi teorii, ipoteze etc., menite să reînviereze conținutul substanțial și modalitățile sănătoase de manifestare ale școlii românești dintotdeauna.

E de apreciat în mod deosebit unghiul de cercetare, ipoteza de la care a plecat autorul — îmbinarea metodelor clasice cu mijloacele instruirii programate — pentru a argumenta, prin experiment, creșterea eficienței lecției de matematică și fizică în special. Deci, nu o repudiare, ab initio, a elementelor tradiționale, clasice, nici o îmbrățișare fără spirit critic a tendințelor novatoare, de oricare natură ar fi ele.

Plecând de la o astfel de concepție, autorul a căutat și a găsit, prin cercetarea sa, desfășurată pe parcursul a șapte ani (1963—1970), adevărate punți de legătură între formele clasice de organizare a lecției și cele de instruire programată, mo-

N. SĂLĂGEANU

Apărută recent în Editura Academiei Republicii Socialiste România, lucrarea „Fotosinteza” de acad. prof. N. Sălăgeanu abordează un subiect care își va găsi, fără îndoială, un larg cerc de cititori printre toți aceia pentru care științele biologice sînt o profesiune, o pasiune sau chiar numai un domeniu plin de curiozități și de neprevăzut. Prezentarea volumului academicianului N. Sălăgeanu este totuși dificil de făcut, mai ales, din cauza mulțimii de date pe care le cuprinde: ea ne va fi ușurată însă, față de cei care cunosc capitolele cu același titlu din „Manualul de fiziologia plantelor” ale cărei tipare sînt evidente și aici: un istoric al fotosintezelor, pigmentii din cloroplaste, substanțele produse, transformările de energie, metodele pentru determinarea fotosintezelor, influența diferiților factori de me-

LUCIA DEMETRIUS

În recenta carte a Luciei Demetrius — *Scrisoare către fetele tinere*, Editura „Albatros”, reîntîlnim o temă favorită autoarei — dragostea ca sentiment esențial, precum și mult dezbătutul conflict dintre generații. De astă dată însă nu într-o operă de ficțiune, ci între fruntariile atît de concret-familiale ale genului epistolar. Cu o tentă evident publicistică — dar nu lipsită de farmec, prin sinceritatea, firescul dialogului purtat cu destinatarele „scrisorilor” sale.

Ceea ce trebuie număidecît remarcat aici este generozitatea scriitoarei. Disponibilitatea ei sufletească nelimitată, înțelegerea profundă a generației tinere, cu problemele, cu gîndurile ce o confruntă. Tinerele fete descoperă în Lucia Demetrius nu un pedagog cu morgă, nu un mentor ce dă lecții, ci o sfătuitoare cu mai multă experiență, care le ajută să privească viața cu înțelepciune, cu realism pentru a o descoperi, sau redescoperi frumoasă, cum a fost mereu, cum a putut fi oricînd abordată, fără prejudecăți, dar și fără teribilisme.

Tinerețea, dragostea — există de cînd lumea. Bunicii, părinții noștri au iubit, au fost tineri, ca și noi. Cine ar putea să uite acest miraj?

Clasic și modern în organizarea lecției

dalității care-și pot oferi reciproc piloni de sprijin în cadrul lecției, sporindu-l coeficientul calitativ, asigurîndu-l o notă în plus de autenticitate. Pentru adîncirea investigației, au fost folosite pe lîngă metodele extensive de cercetare, aplicate unor grupuri mai mari de subiecți, și metode intensive, aplicate unor grupuri mai reduse, ceea ce a ușurat o înregistrare mai precisă a faptelor.

Într-un capitol introductiv (Problema cercetată) se discută și se clarifică în mod succint influența ciberneticii asupra teoriei învățării. Cu multă prudență și într-un spirit realist, autorul ajunge la concluzia justă că învățămîntul „are specificul său, principii și legi proprii pe care nu le putem studia numai din punctul de vedere al ciberneticii... De exemplu, rezolvarea unor probleme ale științelor pedagogice cum ar fi scopul și conținutul educației ș.a., este determinată de factori de natură ideologică, politică și nu de cibernetică” (pag. 6). Teoria învățării nu poate fi redusă la cibernetică, dar autorul e conștient de aplicarea acesteia cu folos în învățămînt prin informatică, teoria modelării, teoria algoritmilor etc. Privind procesul didactic din punctul de vedere al informaticii, cercetătorul consideră procesul de instruire un sistem cu „conexiune inversă”.

Modalitățile de optimizare a „conexiunii inverse” în lecția obișnuită (în etapa predării, fixării și în cea a verificării) la diferite discipline de învățămînt constituie obiectul primei părți a lucrării. După prezentarea anchetelor preliminare, auto-

rul, printr-un vast experiment, îi introduce pe cititor în variate lecții, călăuzindu-l în observarea „momentelor de vîrf” în cursul predării, a reacției spontane a clasei la mesajul profesorului, a momentelor de înunță independentă etc.

Din parcurgerea paginilor care descriu și comentează experimentul („Îmbinarea metodelor clasice cu mijloacele instruirii programate”) reies clar rezultatele pozitive pe care le poate aduce îmbinarea formelor clasice de lucru cu cele de instruire programată: în tratata diferențiată — în grup și individual — a elevilor, în sporirea volumului de muncă independentă a acestora; într-o mai mare varietate a activității didactice. Autorul discută lecția de inițiere cu textul programat, lecția în care munca cu textul programat ocupă doar o parte din oră, lecția de însușire a noilor cunoștințe cu material exclusiv programat, în sfîrșit, lecțiile de fixare, de recapitulare și omogenizare cu ajutorul materialului programat. Toate însă privesc prin prisma dezideratului fixat în primele pagini ale cărții: „Esențialul în instruirea programată nu este utilizarea mașinilor, ci programarea materialului de studiat și a activității elevilor pe baza cerințelor formulate de psihologia învățării, pedagogie, logică etc.” (pag. 21).

Lucrarea va suscita îndiscutabil un real interes din partea cadrelor didactice și a specialiștilor preocupați de modernizarea procesului instructiv-educativ.

VIȘTIAN GOIA

Fotosinteza

diu și a diferitelor substanțe asupra mersului procesului de asimilație clorofiliană, fotosinteza în diverse condiții de mediu. Lucrurile noi se pot sesiza însă cu destulă ușurință; în primul rînd maniera modernă în care sînt redată capitolele „Organele și organitele fotosintezelor” și „Transformările de energie în fotosinteza”, apoi introducerea unor date privind cultura algelor cu coeficient ridicat de folosire a luminii, precum și cele referitoare la potențialul fotosintetic al unor mari biotopuri ca pădurea, lacul etc.

Lucrarea cuprinde 229 de figuri, multe dintre ele originale sau inedite pentru literatura românească de specialitate, sugestive și complementare pentru textul pe care îl însoțesc. Bibliografia este redactată pentru fiecare capitol, dar pe

alocuri ea nu este suficient de cuprinzătoare și de reprezentativă.

Datele care se găsesc strînse în volum, ca și maniera în care sînt prezentate, conferă cărții, pe care o recomandăm tuturor cadrelor didactice de specialitate din învățămîntul de cultură generală și superior, o valoare certă, un ajutor în cercetarea științifică și un îndreptar practic pentru științele aplicative ale biologiei. Socotind că „Fotosinteza” este o carte aproape indispensabilă în predarea modernă a asimilației clorofiliene, ea trebuie să fie considerată ca un manual necesar învățămîntului românesc; în același timp însă, felul în care este redactată, ca și problemele pe care le abordează o fac să fie o interesantă lectură științifică.

AL. IONESCU

Scrisoare către fetele tinere

Căci rămîne veșnic nestînsă — cum spune autoarea, și cum știm toți — „amintirea tinereții în care trupul are aceeași vîrstă cu spiritul, în care cunoști puțin, intuiesti mult și uneori greșit, alături de adevăr, în care sufletul soarbe, înghite pe nemestecate lumea dinafară, în care șovăi între încrederea deplină și îndoiele de tot felul, în care poți tot sau îți se pare că vei putea tot, în care îmbrățișezi fenomenele vieții cu eian sau le repudiezi fără temeii, în care pilpii, arzi fără să te consumi, te arunci înainte ca un înotător într-o apă mare și crezi totuși uneori că ești dezgustată, a tinereții în care ești frumoasă, puternică și, în proprii tăi ochi, unică”!

Așadar despre această vîrstă minunată, despre puterea și nevoia dragostei, despre căsătorie, principii, despre meseria aleasă, despre părinți și prieteni, despre prietenie, generozitate, comportament — iată „subiectele” mereu actuale ale noii cărți a Luciei Demetrius. Și mai ales despre falsul conflict dintre părinți și tinerii ce vor să se realizeze în funcție de aceste repere, despre așazisul conflict dintre ei și societate. Despre „opozitia” dintre părinți și tinerii ce vor deveni la rîndul lor părinți și vor dori, firesc, să se facă

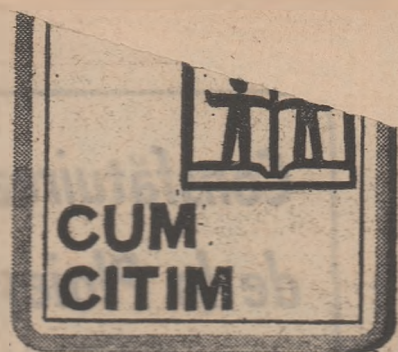
înțeleși, ascultați de propriii lor copii — al căror viitor nu le poate fi indiferent.

— „Lumea începe cu mine” — pare a spune orice tînr la vîrsta emancipării. Și este convins că începe cu el.

— „Lumea a existat dintotdeauna!” — sună concluzia cărții, a experienței vieții. Urmează să i ne acomodăm, să i ne integrăm. Non-conformismul, excesele de tot felul nu sînt manifestări ale personalității, ci alunecări facile. Extravaganțele nu pun în lumină, ci discreditează adevărata personalitate. De unde și invitația la acea măsură a lucrurilor, care armonizează elanurile cu rațiunea, canalizînd harurile vîrstei de aur în matca ce duce la împlinire.

Un vade-mecum cumpănit, și de aceea, cu atît mai convingător, această carte de numai o sută și ceva de pagini, a Luciei Demetrius, adresată tinerelor sale prietene. O prezentă caldă, un climat necesar, în care orice tînr, tînră, s-ar regăsi. O pledoarie pentru înțelegerea vieții, a exigențelor ei — fără a-i știrbi nimic din culorile ce-i fac laolaltă cununa.

C. HRISTU.

Lectura viciu

Iată cum îl definește într-un loc, André Maurois: „Lectura viciu este proprie celor ce găsesc în ea un fel de opium; cu ajutorul ei se separă de lumea reală, adîncindu-se într-o lume imaginară. Acești cititori nu pot rămîne o clipă fără să citească; orice text e bun. Ei pot deschide la întîmplare o enciclopedie pentru a citi cu aceeași voracitate un articol despre tehnica acuarelelor, ca și un text despre mașina cu aburi; lăsați singuri într-o cameră ei vor alerga spre masa pe care au zărit o revistă sau ziare și vor ataca o coloană a unui articol de la mijlocul ei numai să nu rămînă singuri, o clipă, cu gîndurile lor”.

O astfel de lectură e ca un fel de zid. Sau ca un fel de pustiu. Este lectura care clăustrează și sterilizează. Cei atinși de acest viciu nu caută în cărți nici idei, nici fapte, ci simpla defilare a unor cuvinte care să le acopere ochii.

Ce distanță între atitudinea deschisă, fremătătoare față de carte și această devorare oarbă de hirtie! În loc de conectare la universul de idei al unei cărți bune, insensibilitate și opacitate, în loc de funcționalitate a lecturii, îmbicseală, în loc de acțiune lucidă, haos. Culmea e că fiind un viciu „intelectual”, poate să treacă drept activitate intensă, ocupație serioasă. Un pedagog de renume spunea însă, pe bună dreptate, că ea este forma cea mai periculoasă a lenei, căci un leneș care nu face nimic poate avea remușcări și astfel să iasă din inerția sa; dar dacă citește, el ajunge să creadă că muncește și atunci lenea lui este fără scăpare.

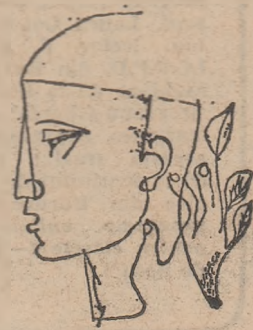
Aparent greu de sesizat unde sfirșește uzul și de unde începe abuzul în citirea cărților, lectura viciu poate fi totuși recunoscută prin rezultatele sale slabe sau aproape nule, prin acea discursivitate repezită și încilcicită de care dau dovadă cititorii atinși de aripa sa. Și pentru cel care citește ca să adoarmă („lectura somniferă”), ca și pentru cel care, suferind de o adevărată „bulimie”, îngurgitează la întîmplare cantități imense de text, neștiind să „deguste” nici frumusețile, nici subtilitățile unei pagini, toate filele, toate capitolele, toate cărțile lumii se aseamănă, formează un unic șir nesfîrșit de pagini întrerupt, din cînd în cînd, de ecranele unor coperti.

Cît de strălucitor apare, de aceea, chipul unui virtuos al lecturii, ca cel al lui George Călinescu!

Într-o „cronică a mizantropului”, vorbind despre aspra, dar nobila, datorie a documentării în profesiunea de dascăl, el nota: „Pentru asta trebuie să citești un morman de cărți, să deschizi file, să te plimbi prin odaie ca să faci sinteza ideilor, să întocmești fișe, să alergi prin bibliotecă, să-ți minjești degetele cu cerneală”.

Pentru Călinescu lectura era și muncă, și flacăra.

COSTACHE OLĂREANU

Constătuirea de la Ploiești

În zilele de 20—21 mai a.c. a avut loc la Liceul „C. Dobrogeanu-Gherea” din Ploiești, constătuirea pe țară a profesorilor de matematică din liceele în care această disciplină a fost predată, în anul școlar 1971—1972, la clasele de anul I, după o nouă programă experimentală.

La lucrări a luat parte ministrul educației și învățămîntului, Mircea Malița. Au mai participat acad. Gheorghe Mihoc, prof. univ. dr. docent Ciprian Foiaș, alte cadre didactice din învățămîntul superior, cercetători științifici, inspectori școlari, autori de manuale etc.

În cadrul constătuirii a luat cuvîntul tovarășul Mircea Malița, ministrul educației și învățămîntului. În alocuțiunea sa — pusă sub semnul unui adagiu: „Cîtă matematică, atîta școală!” — vorbitorul a pus în lumină rolul matematicii, ca știință aplicată, în societatea modernă contemporană. În acest sens a împărtășit auditoriului din experiența altor țări, unde modernizarea predării matematicii în școală constituie, ca și la noi, o preocupare permanentă, stringentă, cu urmări dintre cele mai binefăcătoare pentru dezvoltarea învățămîntului și, implicit, a diferitelor ramuri ale economiei naționale. Prin modernizare însă, a arătat ministrul educației și învățămîntului, nu trebuie să înțelegem, în primul rînd, înzestrarea tuturor școlilor noastre cu tot felul de calculatoare costisitoare, ci introducerea, în predarea matematicii, a unui limbaj de mașină comun pentru toți liceenii, o solidă pregătire a elevilor din toate clasele în calculul probabilităților, în cercetările operaționale (prin teoria jocurilor, programare liniară, grafuri). Pe această cale, tainele disciplinei vor fi mult mai ușor și repede însușite de elevi, iar aplicațiile practice ale studierii matematicii vor ajunge mult mai evidente. Ceea ce și urmărim. De fapt, profesorii noștri trebuie să fie, acolo unde lucrează, nu numai oameni de catedră în stare să formeze tinerii utili economiei noastre socialiste îndată după absolvirea școlii, dar și consultanți de nădejde ai organelor administrative de stat, în probleme de strategie economică, de optimizare, aplicare a cercetării operaționale: amplasamente, resurse, cost, calcule economico-statistice etc.

Ministrul educației și învățămîntului a omagiat, în continuare, eforturile profesorilor, cercetătorilor în domeniul matematicii din țara noastră, care au în vedere stimularea creativității tineretului școlar — fie de la catedră, fie prin publicații de specialitate de la noi, din ce în ce mai prestigioase. Conducerea de partid și de stat, a subliniat tovarășul Mircea Malița, ne creează cele mai favorabile condiții pentru aceasta. Constătuirea de aici, la care participăm, este încă o dovadă în acest sens, știind că dezbaterile ce vor urma, concluziile la care se va ajunge în urma lor, vor putea duce, cu un pas mai departe, căutările noastre comune pentru a face mai eficientă, mai legată de viața practică predarea matematicii în școala de cultură generală.

În cele două zile ale constătuirii au fost susținute referate, comunicări, urmăriți cu interes deosebit și urmate de dezbateri rodnice. Astfel, după prezentarea noii programe de matematică pentru anul I, propusă de I.C.P.P.D. (conf. univ. A. Hollinger), au fost ascultate aprecieri asupra acesteia, susținute de prof. Laura Constantinescu din Sibiu, lector E. Georgecu de la I.C.P.P.D. din Buzău, prof. Ion Karaghiaur de la liceul gazdă „C. Dobrogeanu-Gherea” din Ploiești (pe marginea experimentului efectuat la această școală), prof. V. Ștefănescu de la Institutul de cercetări pedagogice din București („Schița unei programe unitare de matematică pentru clasele I—VIII și anii I—IV de liceu”).

ÎN DEZBATERE

Noua programă de ma

Am adresat unui număr de participanți la lucrări, în treburile de mai jos:

1. Vă rugăm să definiți, în câteva cuvinte, profilul programei experimentate la anul I. Ce înseamnă de fapt această nouă programă și la ce rezultate pozitive poate duce în dezvoltarea învățămîntului românesc de cultură generală?
2. Ce elemente noi caracterizează programa — în raport cu cea tradițională?
3. Cum s-a realizat, practic, experimentul, la liceul, la clasa pe care ați condus-o? Cum au primit elevii noua programă și cum i s-au integrat, acomodat?
4. Ce concluzii trageți din acest experiment, privind eficiența lui? Ce perspective deschide el dezvoltării studiului matematicii în țara noastră? În ce măsură apropiem școala de viața practică; pe această cale?
5. Găsiți utilă reprogramarea studiului matematicii pe toată durata învățămîntului de cultură generală, pornind de la acest experiment?

Publicăm răspunsurile primite cu acest prilej, pentru a facilita tuturor colegilor de la catedră cunoașterea desfășurării experimentului efectuat, implicațiile lui în predarea matematicii — în perspectivă, în școala noastră de cultură generală.

ION KARAGHIAUR, profesor la Liceul „C. Dobrogeanu-Gherea”, din Ploiești.

1. Programa care s-a experimentat în acest an școlar și a cărei dezbateri a făcut obiectul constătuirii noastre, aici, la Ploiești, are în vedere realizarea unui deziderat: să dezvoltăm gândirea independentă a elevilor, să-i îndrumăm neconștient să lucreze practic, aplicându-și creator cunoștințele. Programa-experiment ne oferă prilejul să acționăm astfel. Dacă ar fi să-i definim profilul într-un cuvînt numai, acest cuvînt ar fi creativitate.

2. În noua programă apar capitole studiate pînă acum în anul II: funcții, ordonarea numerelor reale, calculul vectorial, elemente de trigonometrie etc. Am observat, predînd, că aceste lucruri nu-i încarcă pe elevi. Ei le pot înțelege, și le arată chiar un interes deosebit. Calculul vectorial, de pildă, îi ajută pe elevi să folosească și metoda corespunzătoare în demonstrarea unor relații geometrice, în rezolvarea unor probleme de fizică. Se realizează astfel un pas înainte și în înțelegerea, de către elevi, a relațiilor interdisciplinare.

3. Experimentul a fost precedat de o judicioasă planificare a materiei prevăzută în programă. Privind acum, înapoi, îmi spun că n-a fost prea greu. Sarcina mi-a fost ușurată chiar de elevi, a căror putere de muncă este deosebită, cînd știi să-i stîrnești. Și nici nu i-am supraîncărcat, nu i-am oșopit, fiindcă aplicațiile îi odihnesc, îi stimulează, îi determină să lucreze mai mult.

Introducerea structurilor algebrice, studiul funcțiilor, al calculului vectorial și al elementelor de trigonometrie le-a deschis elevilor zări noi, prin metodele pe care li le pun la dispoziție în rezolvarea unui șir de probleme, fără prea multe calcule, ceea ce este foarte important, desconggestionîndu-le astfel bugetul lor de timp. Nu e deloc un paradox ce spun: aparenta încărcare a programei se dovedește, în perspectivă, contrariul ei, prin facilitățile pe care le aduce foarte repede în munca elevilor.

4. Experimentul m-a convins că se poate mai mult și mai bine. El deschide studiului matematicii în școala noastră de cultură generală perspectiva ancorării în viață, a legării acestei discipline de probleme concrete ale vieții. Continuînd așa, absolvenții liceelor noastre vor ieși din școală nu numai cu cunoștințe teoretice, ci cu deprinderi pe care, aplicîndu-le, vor avea sentimentul că sînt utili — și vor fi realmente utili societății. Acești absolvenți trebuie să poată fi, și vor fi niște tehnicieni, de ce nu specialiști chiar, buni să fie consultați, în localitatea unde vor lucra, la rezolvarea unor probleme economice care fac apel la cunoștințe de matematică.

5. Experimentul m-a convins că, dacă vrem să modernizăm într-adevăr predarea matematicii, atunci, se

impune reprogramarea ei pe toată durata școlii de cultură generală (clasele I—XII). Noua programă, experimentată în acest an, este un segment dintr-un organism întreg. Eu și am acum, în fața ochilor, perspectiva acestui întreg.

VOINEA GHEORGHE, profesor la Liceul „N. Bălcescu” din Rimnicu Vilcea.

1. Programa experimentată reprezintă incontestabil, un pas înainte în perfecționarea predării matematicii în învățămîntul mediu. În această nouă programă, cu unele rezerve în ceea ce privește ordinea capitolelor, matematica e prezentată modern, începînd cu teoria mulțimilor, ceea ce dă posibilitatea desfășurării lecțiilor de la capitolele următoare mult mai firesc.

2. Elementele noi care o caracterizează rezultă tocmai din tratarea întregului material de algebră pe baza teoriei mulțimilor. De asemenea, împletirea de ansamblu a geometriei cu trigonometria, și mai ales legarea acestora de practică, reprezintă un lucru foarte important.

3. Eu am desfășurat experimentul cu anul I A de la Liceul „N. Bălcescu” din Rimnicu Vilcea, la o clasă cu elevi neselectați, pentru că numai în felul acesta puteam trage concluziile general valabile. Cred, totuși, că experimentul ar fi dat rezultate mai bune dacă se organiza pe clase paralele, la una după programa experimentală, la cealaltă după programa veche; prin sondaje s-ar fi observat mai atent evoluția elevilor în cele 2 clase.

4. Experimentul a atras atenția asupra capitolului teoriei mulțimilor cu o subliniere mai completă a structurilor algebrice, asupra ordinii capitolelor în programă, ordine care, după părerea mea, ar trebui să fie următoarea: mulțimi, mulțimi de numere, structuri algebrice, funcții, radicali, funcția de gradul II, sisteme de ecuații. Sînt însă necesare mai multe ore pentru prezentarea geometriei. Cele 5 ore de recapitulare sînt insuficiente. De asemenea insuficiente sînt și cele 6 ore de la Complemente de geometrie plană. Se pot obține orele necesare prin reducerea celor de la capitolul funcții trigonometrice, de la 14 la 9—10 ore și a celor la dispoziția profesorului, de la 17 la 14. De asemenea, capitolul vectori în plan a lărgit perspectiva rezolvării problemelor de geometrie și a legat mai mult matematica de fizică. Elevii înțeleg mai bine la fizică capitolul forțe și compunerea lor, calculul rezultantei compunerii a două forțe.

5. În ceea ce privește reprogramarea studiului matematicii pe toată durata învățămîntului de cultură generală, aceasta se dovedește absolut necesară.

În încheiere, sînt de părere că noua programă, completată cu capitolele de programare liniară și informatică și ordonată mai bine, corespunde tendinței de modernizare a predării matematicii în liceu și leagă mai bine această disciplină de practică.

LAURA CONSTANTINESCU, profesor la Liceul „Octavian Goga” din Sibiu.

În anul 1971—1972, în cîte un liceu din fiecare județ s-a experimentat noua programă la anul I. Din profilul acestei programe, aș prezenta unele aspecte: selectarea noțiunilor de bază, esențiale, necesare pregătirii matematicii, eficiența în susținerea cunoștințelor necesare, atît în studiul matematicii, cit și al altor discipline, în special al fizicii, introducerea și dezvoltarea unor noțiuni sau metode noi, actuale, care să contribuie la orientarea în spirit modern în matematică; eliberarea de balastul unor cunoștințe fără aplicații, sau care se pot reîntoarce pe plan cu metode simple; utilitatea și posibilitatea aplicării în domeniul vieții actuale a noțiunilor introduse; reorganizarea a materiei de studiu în decursul anilor de liceu, care să asigure introducerea unor chestii noi (programare liniară, mecanică etc.) și, în același timp, o mai bună legătură între diferitele discipline matematice; accesibilitatea cunoștințelor.

Noua programă aduce cîteva elemente noi. Reorganizarea materiei a permis introducerea calculului vectorial, atît în plan, cit și în spațiu, ca metodă eficientă, elegantă în rezolvarea multor probleme de geometrie și, în același timp, o legătură mai strînsă cu fizica. Întărirea noțiunii de funcție de-a lungul anilor de studiu duce la o mai profundă înțelegere a problemelor fundamentale ale matematicii, realizează o mai mare unitate, întregire între algebră, geometrie, trigonometrie, analiză, conducînd o sinteză asupra diferitelor discipline matematice. Legătura cu practica se înfăptuiește prin introducerea unor elemente de grafuri și programare liniară, putîndu-se rezolva astfel probleme concrete de economie și de industrie. De asemenea, prin predarea unor elemente de mecanică oferim elevilor posibilitatea de a aplica în studiu unor fenomene naturale. După cum, introducerea noțiunilor de interpolare se dovedește utilă elevilor în înțelegerea

Aspect

5. Comportarea în profesie și respectarea îndatoririlor generale și specifice.
6. Perspectivă, probitate, curaj și inițiativă în apărarea prestigiului profesiei în obținerea unor rezultate de calitate.
7. Relațiile dintre individ și colectiv, în procesul de muncă, de realizare a exigențelor profesionale.
8. Etică și juridic în disciplina muncii. Responsabilitatea în muncă.
9. Responsabilitatea morală și materială pentru eforturile societății în vederea pregătirii și perfecționării profesionale.

Partea a III-a

Elemente de psihologia muncii

1. Evoluția metodelor științifice în psihologie. Definiția psihologiei.
2. Aplicațiile psihologiei în situațiile industriale.
3. Problemele psihologiei industriale (orientarea profesională, selecția profesională și formația profesională).
4. Metodele psihologiei industriale.
5. Orientarea și selecția profesională științifică.
6. Formația profesională științifică.
7. Evoluția metodelor de psihologie industrială.
8. Scopul psihologiei industriale.

PROGRAMA DE ESTETICĂ

Pentru liceele de arte plastice,
muzică și coregrafie
(1 oră săptămânal)

ANUL III

1. Estetica și obiectul ei

Estetica și arta. Estetica și istoria artei. Estetica și filozofia. Estetica și viața. Raportul dintre artă și economie, politică, știință, morală.

Rolul educativ al esteticii și caracterul ei practic militant în lumina documentelor de partid.

2. Principalele etape ale dezvoltării temelor estetice de-a lungul timpurilor

Principalele probleme ale artei și evoluției gândirii estetice din lumea veche (greco-romană), Evul mediu, Renașterea, estetica clasicismului, iluminismului. Problemele esteticii în secolul al 19-lea (estetica romantismului, concepția realistă în artă; estetică impresionistă și expresionistă).

Probleme ale esteticii artei moderne în secolul 20. Probleme teoretice actuale ale artei.

3. Artă și societatea. Raporturile estetice față de realitate

Esența artei. Artă și celelalte forme ale ideologiei. Funcțiile artei. Locul artei în societate. Artă ca formă specializată a raporturilor estetice între om și realitate. Artă ca formă a conștiinței sociale. Originea artei. Concepția marxist-leninistă asupra artei. Caracterul activ al artei. Artă, morală, știință. Artă și națiunea. Artă și poporul. Contribuții ale gândirii estetice românești în acest domeniu.

4. Procesul de creație

Imaginea artistică. Conținut și formă în artă și aspecte ale acestei relații în muzică, plastică și în artele scenice. Forme și elemente de limbaj. Categoriile estetice: sublim, frumos, urt în natură și în artă. Tragic, comic, grotesc în artă și în natură.

5. Receptarea operei de artă

Caracterul complex al procesului de receptare artistică. Tipuri de receptori. Emoția artistică și înțelegerea estetică. Gust estetic și ideal estetic.

6. Educația estetică și problemele actuale

Formarea gustului estetic și a idealului estetic. Educarea acestora. Judecata de valoare și judecata de gust. Diferența specifică între acestea.

Rolul criticii de artă privită în lumina documentelor de partid. Forme diverse de educația artistică în societatea socialistă multilateral dezvoltată, parte integrantă a educației comuniste în procesul instructiv-educativ.

Formarea concepției ateiste la elevi

(Urmare din pag. 1)

dactice, deoarece școala constituie principalul izvor de cultură și civilizație în societatea noastră, iar profesorii și învățătorii încă în primii ani de studiu trebuie să ajute pe elevi să-și înlăture din conștiința lor fragedă și în formare influența nocivă a misticismului și religiei și să-și dezvolte treptat o gândire realistă, științifică și ateistă.

Cadrele didactice au misiunea nobilă și plină de răspundere de a transmite tineretului școlar cunoștințe științifice, înaintate, de a-i învăța să gândească dialectic și să-și ferească de o însușire mecanică, de înmagazinare numai a unor date, cifre și formule, care se adresează în special memoriei și nu gândirii creatoare atât de necesare practicii sociale.

Există multe cadre didactice care nu-și rezumă activitatea de formare a elevilor, instructivă și educativă, numai în cadrul orelor de clasă, a activităților colective, ci desfășoară o muncă susținută individuală cu fiecare elev în parte. O astfel de practică, aduce roadele ei mai devre-

me sau mai târziu și sporește încrederea reciprocă dintre profesor și elev. În perioada de trecere de la copilărie la maturitate, etapă care cuprinde mulți ani, unii tineri devin extrem de emotivi, timizi, simt nevoia să stea rețrași, să mediteze cu ei înșiși. Această înclinație spre interiorizare, spre o discuție a tinerului cu el însuși nu este rea în sine, depinde însă de răspunsurile ce se obțin la numeroasele probleme pe care le ridică viața. În aceste momente, rolul educatorului este imens și prin experiența lui multilaterală de viață și de cunoaștere, poate îndrepta aceste frământări firești și umane spre făgașul real, spre înțelegerea fenomenelor din natură și societate așa cum sînt ele, fără nici un adăugiu mistic, supranatural. Un astfel de ajutor va fi util și pentru tînăr și pentru societatea noastră. În cadrul întîlnirilor cu numeroși elevi, pe care le-am avut în ultimii ani, am putut constata că multe cadre didactice acordă o mare importanță discuțiilor individuale cu elevi

în problemele cele mai diverse cu caracter politic, cultural, de viață.

Noua generație trăiește și muncește, învață și se formează într-o societate nouă, socialistă, cu totul deosebită de cea a părinților și bunicilor, epocă în care noua viață materială cere și o nouă viață spirituală. Tinerii de astăzi sînt cetățenii de mîine ai patriei, constructorii ai comunismului, luptători pentru adevăr, dreptate și libertate, ei iubesc munca dătătoare de bucurii, care pun mai presus de toate interesele poporului. Și pentru ca ei să-și aducă o contribuție tot mai calitativă la progresul socialismului multilateral dezvoltat și la trecerea treptată spre comunism, toate cadrele didactice muncesc conștiințios, competent, pe plan profesional și educațional, constituind un exemplu de atitudine și comportare, un model demn de urmat, în care vorba și fapta se găsească în deplină concordanță, în stare să predea și să asigure răspîndirea în rîndul tinerilor a concepției noastre despre lume — materialismul dialectic și istoric.

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII nr. 50 din 27 mai 1972

Formarea concepției ateiste la elevi

Sarcinile mari și complexe ale perioadei istorice pe care o parcurge societatea socialistă multilateral dezvoltată cer, din partea fiecărui membru al societății, ca în mod conștient să depună eforturi mai mari, o muncă stăruitoare și plină de răspundere.

Noua etapă de progres a României presupune ca, odată cu avântul rapid al forțelor de producție, perfecționarea relațiilor lor de producție și a întregii vieți social-politice, să acordăm o atenție deosebită activității de formare și dezvoltare multilaterale a personalității umane, a omului în stare să-și făurească în mod conștient propriul viitor. Acțiunile întreprinse de conducerea partidului nostru anul trecut și care au culminat cu Plenara C.C. din 3—5 noiembrie au avut, printre altele, menirea de a analiza și stabili un vast program în vederea dezvoltării conștiinței socialiste a oamenilor muncii, printre care și a tineretului. Cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, sublinia că: „în noile condiții de dezvoltare a țării noastre, activitatea ideologico-educativă devine o puternică forță, că formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, cu un larg orizont de cultură reprezintă un factor de prim ordin în întreaga activitate de transformare a socialismului și comunismului”. De aceea, formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, a tineretului constituie un proces continuu și multilateral, reprezintă o necesitate și o latură esențială a operei de construire a noii societăți, unul din țelurile principale ale partidului nostru spre realizarea căruia este orientată întreaga activitate politică, ideologică și cultural-științifică.

În cadrul efortului amplu și constructiv al edificării socialismului, cadrele didactice își aduc o contribuție majoră la pregătirea pentru muncă și viață, la educarea științifică și patriotică a tineretului care este chemat ca, împreună și alături de între-

gul popor, să învețe, să se pregătească teoretic și practic și să participe la ridicarea pe noi culmi a patriei socialiste.

Profesorii și învățătorii, pornind de la concepția materialist-dialectică și istorică despre lume și viață a partidului nostru, în seama în activitatea lor că, conștiința socialistă se înfățișează ca un ansamblu de laturi care se condiționează și se influențează reciproc, se prezintă ca un proces complex cu multilaterale valențe, cu implicații variate asupra celorlalte laturi ale vieții sociale.

A avea o conștiință înaltă socialistă înseamnă a-ți însuși temeinic tot ceea ce este valoros în știință, cultură și tehnica actuală; a învăța și practica cu pasiune o profesiune sau meserie pe care s-o perfecționezi neconștient; a manifesta convingeri, atitudini și comportamente cetățenești și patriotice; și toate acestea să fie așezate și fertilizate pe terenul concepției materialist-dialectice și istorice, a ideologiei ateiste despre lume și societate. Între aceste componente sau dimensiuni ale conștiinței socialiste există o strinsă interacțiune reciprocă, nici una dintre ele nu poate fi neglijată, deoarece aceasta se resimte asupra celorlalte laturi ale vieții sociale. Iată de ce, o cerință pentru toți profesorii și toți învățătorii, este aceea de a fi buni specialiști, dar și buni educatori, de a privi formarea tinerei generații ca un proces multilateral și complex. În perspectivă, pornind de la cerințele obiective, societatea noastră dorește a avea specialiști cât mai pregătiți în diferite domenii ale vieții socio-economice, dar și tot atât de bine pregătiți și formați ca cetățeni și patrioți, posesori ai unei concepții înaltate, științifice despre lume și societate.

În unele școli în procesul de predare și însușire a cunoștințelor științifice se întîlnesc uneori tendințe și practici care pun accentul pe latura informativă, de redare a unor fapte, date, experiențe și realizări ale științei, tehnicii și culturii în mod sim-

plis și rudimentar. Fără a nega importanța predării cunoștințelor științifice, care se cere a fi făcute chiar mai bine decît pînă acum, totuși nu ne putem rezuma la o activitate iluministă și nici nu putem aștepta ca aceste cunoștințe să ducă de la sine, în mod spontan la o concepție înaintată despre lume, la o interpretare materialist-dialectică a fenomenelor din natură și societate. În cadrul unor ore de clasă și altor activități școlare instructive și educative sînt prezentate probleme interesante, se remarcă succese ale științei și culturii, dar, de multe ori, ele rămîn la nivelul de expunere a faptelor și evenimentelor, acestea nefiind însoțite de concluzii politice, filozofice și ideologice ale partidului nostru. În societatea socialistă gradul și nivelul de cultură, al cunoștințelor profesionale și științifice se află în strînsă legătură și corelare cu gradul și nivelul pregătirii politice și filozofice, a însușirii creatoare a concepției înaintate despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric.

Este laudabilă metoda folosită de multe cadre didactice la lecțiile de biologie, botanică, chimie și altele în care sînt prezentate elevilor și combătute cu argumente științifice concepțiile înaintate cu privire la formarea Pămîntului, la originea omului, a plantelor și animalelor, arătîndu-se netemeinicia teoriilor mistice, religioase. Uneori aceste fenomene se explică însă neclar, dîndu-se explicații simpliste, vulgarizatoare. Această atitudine este justificată uneori prin aceea că „nu trebuie să jignim sentimentele religioase ale oamenilor” sau că, combaterea concepțiilor mistice este „o problemă grea care necesită timp și răbdare”. Desigur, înlăturarea ideilor și obiceiurilor mistico-religioase necesită din partea educatorilor întreaga grijă față de cei ce mai au asemenea concepții și sentimente, că trebuie să lămurim temeinic și cu atenție problemele cele mai intime ale omului, dar aceasta nu înseamnă să facem concepții principale de la politica partidului de la tezele fundamentale ale marxism-leninismului. Noi nu jignim pe nimeni, ci criticăm principial, spunem lucrurilor pe nume, clar, combativ și cu fermitate. „A nu pune lucrurile clar în fața oamenilor — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — înseamnă a le face și lor un prost serviciu, înseamnă a face un deserviciu și partidului, întregii noastre societăți”. Numai îndepartînd ideile și concepțiile vechi din conștiință și gîndire putem face loc noului, concepțiilor și sentimentelor înaintate. Acest lucru este cu atît mai valabil pentru cadrele di-

VASILE ASĂNĂCHESCU

(Continuare în pag. 6 VIII-a)

PROGRAMELE ORIENTATIVE

pentru predarea științelor sociale în învățământul de cultură generală, profesional, tehnic și liceal de specialitate care intră în vigoare începând cu anul școlar 1972-1973 (cu excepția anilor de tranziție)

Tematicile orientative pe care le publicăm au fost elaborate pe baza documentelor de partid și a cerințelor sistemului unitar al predării științelor sociale aprobat de Secretariatul C.C. al P.C.R. în septembrie 1971. Ele constituie rezultatul muncii colective desfășurate cu concursul cadrelor didactice de științe sociale din învățământul de cultură generală și învățământul superior, institute de cercetări științifice, activiști de partid și de stat.

Prin publicarea acestor tematici orientative, deschidem concursul pentru elaborarea manualelor de științe sociale. Conform „Regulamentului pentru desfășurarea concursurilor privind elaborarea de manuale școlare” nr. 13 811 din 26.XI.1970, art.6, lucrările dactilografiate (la 2 rânduri) vor fi trimise pe adresa Editurii didactice și pedagogice, la sediul central din București, str. Spiru Haret, nr.12, sector 7, cu mențiunea „pentru concursul de manuale pentru științe sociale”. Pe manuscris se va trece numai pseudonimul sau motto-ul ales de concurent. Pentru manualele care se adresează elevilor din clasele VI-X ale școlii generale, lecția trebuie să se încadreze în maximum patru pagini dactilografiate (inclusiv textul propus pentru lectură); pentru licee și școlile postliceale se admit maximum șase pagini dactilografiate (inclusiv textele pentru lectură). Termen de depunere a manuscrisului: 30 martie 1973.

Primerul patru manuale clasificate în cadrul concursului li se vor acorda premii și mențiuni.

EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ

Pentru clasa a VI-a a școlii generale
(1 oră săptămânal)

Partea I

1. Să fim cetățeni demni ai patriei socialiste.
2. Drepturile și îndatoririle noastre față de societate.
3. Prin hărnicie și sîrguință construim viitorul.
4. Datoria de a învăța.
5. Să păstrăm avutul obștesc.
6. Respectul față de vîrstnici, datorie față de societate.
7. Prietenie, colegialitate, simț tovarășesc.
8. Tăria de caracter, cheazăia înfăptuirilor cutezătoare.
9. Datoria de a fi om.
10. Măreția de a te simți răspunzător.

Partea a II-a

11. Omul în societate de-a lungul veacurilor.
12. Poporul român, făuritorul istoriei sale.
13. Să iubim frumusețile și bogățiile patriei.
14. Mindria de a fi cetățean al Republicii Socialiste România.
15. Partidul Comunist Român — conducător încercat al clasei muncitoare, al întregului popor.
16. Societatea socialistă, operă a tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate.
17. Crește și înflorește o Românie socialistă.
18. Fericirea și bunăstarea omului — țel suprem al societății noastre.
19. Munca și utilitatea ei socială.
20. Școala, mijloc principal de instruire și educare comunistă.
21. Contribuția organizațiilor de tineret la educația comunistă a elevilor.
22. Prestigiul internațional al Republicii Socialiste România.

EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ. CONSTITUȚIA R. S. ROMÂNIA

Pentru clasa a VII-a a școlii
generale de 10 ani
(1 oră săptămânal)

1. Noțiuni introductive despre Constituție; importanța cunoașterii și respectării Constituției.
2. Constituția R.S. România — lege fundamentală a statului nostru, expresie a cuceririlor poporului.
3. Republica Socialistă România — rezultat al luptei de veacuri a poporului nostru pentru libertate națională și dreptate socială.
4. Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii noastre societăți, prevedere fundamentală a Constituției R.S. România.
5. Poporul, deținător suveran al puterii în statul nostru — prevedere fundamentală a Constituției R.S. România.
6. Drepturile și libertățile cetățenilor din patria noastră (caracterizare generală).
7. Egalitatea în drepturi a cetățenilor statului nostru.
8. Dreptul la muncă — drept fundamental al cetățenilor patriei noastre.
9. Dreptul la învățătură — drept fundamental al cetățenilor patriei noastre.
10. Dreptul la odihnă și dreptul la asigurarea materială la bătrînețe, de boală, sau incapacitate de muncă.
11. Alte drepturi și libertăți cetățenești prevăzute în Constituția R.S. România.
12. Îndatoririle fundamentale ale cetățenilor patriei noastre.
13. Republica Socialistă România — stat suveran, independent și unitar.
14. Statul socialist — instrument principal al construirii socialismului și creșterea rolului statului nostru în etapa actuală.
15. Sistemul electoral în R.S. România.
16. Marea Adunare Națională — organul suprem al puterii de stat.
17. Consiliul de Stat — organ suprem al puterii de stat cu activitate permanentă.
18. Organele centrale ale administrației de stat.
19. Organizarea administrativ-teritorială a R.S. România.
20. Organele puterii de stat și organele administrației de stat în unitățile administrativ-teritoriale.
21. Organele judecătorești și organele procuraturii.
22. Rolul organizațiilor de tineret, al celorlalte organizații de masă și obștești în înfăptuirea politicii partidului și statului nostru.
23. Principiile politicii externe a statului nostru prevăzute în Constituția R.S. România.
24. Respectarea Constituției R.S. România — cerință de bază pentru fiecare cetățean al patriei noastre.

ISTORIA ROMÂNIEI

Pentru clasa a VIII-a a școlii de
cultură generală
(2 ore săptămânal)

Introducere

Orînduirea comunei primitive

1. Orînduirea comunei primitive pe teritoriul patriei noastre — epoca pietrei.

(Urmare din pag. a VI-a)

PROBLEME ACTUALE ALE CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE

Pentru școlile tehnice de maștri și școlile de specializare postliceală (1 oră săptămânal)

1. Victoria deplină și definitivă a socialismului în R.S.R. Statul socialist român — instrumentul principal al construcției socialismului.
2. Politica P.C.R. de industrializare socialistă a țării. Planul cincinal 1971—1975.
3. Dezvoltarea intensivă și multilaterală a producției agricole în perioada 1971—1975.
4. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — obiectiv fundamental al programului stabilit de Congresul al X-lea al P.C.R.
5. Ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii și statului nostru.
6. Proprietatea socialistă. Necesitatea apărării și dezvoltării proprietății socialiste.
7. Măsurile luate de către P.C.R. în vederea îmbunătățirii metodelor de organizare, de conducere și de planificare a economiei naționale. Planificarea — atribut esențial al suveranității statului socialist.
8. Trăsăturile caracteristice ale muncii în socialism. Legea cu privire la organizarea și disciplina muncii în unitățile economice.
9. Procesul de producție în întreprinderile industriale. Atribuțiile și răspunderile muncitorului, maestrului și ale șefului de echipă. Legea privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste.
10. Ridicarea calității producției — preocupare centrală a activității economice. Legea privind asigurarea și controlul calității produselor.
11. Creșterea neconținută a productivității muncii — principala cale de sporire a eficienței muncii sociale.
12. Revoluția științifică și tehnică și influența acesteia asupra dezvoltării forțelor de producție.
13. Prețul de cost în economia socialistă. Sporirea eficienței economice a investițiilor — cale importantă de reducere a prețului de cost.
14. Necesitatea obiectivă a repartiției după muncă în socialism. Perfecționarea sistemului de retribuție.
15. Circulația mărfurilor în economia socialistă. Marketingul.
16. Gestiuinea economică proprie. Beneficiul și rentabilitatea întreprinderilor socialiste.
17. Creșterea rolului conducător al P.C.R. în etapa actuală.
18. Transformările în structura de clasă a României. Unitatea socialistă a poporului — forță motrice a societății socialiste.
19. Democrația socialistă.
20. Nașterea și rolul ei în socialism. Rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale în țara noastră.
21. Formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste în țara noastră. Educația ateist-științifică.
22. Arta și știința în socialism. Principalele trăsături ale culturii socialiste.
23. Normele socialiste de conviețuire în societate. Rolul crescând al opiniei publice în educarea comunistă.
24. Patriotismul și internaționalismul socialist.
25. Politica P.C.R. de dezvoltare a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice cu toate statele socialiste. Dezvoltarea relațiilor economice cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea lor social-politică.
26. Politica externă a R.S.R. Activitatea P.C.R. și a guvernului — factor important pentru triumful păcii și socialismului în lume.

PROGRAMA DE ETICA

Pentru licee pedagogice de învățători și educatoare, cu durata de 5 ani (1 oră săptămânal)

Partea I

Etica : Locul și rolul ei în cadrul formelor conștiinței sociale

1. Obiectul eticii
2. Caracterul istoric și de clasă al principiilor și normelor morale ; obiectul eticii marxiste.
3. Morala, formă a conștiinței sociale. Etica și morala.
4. Interdependența dintre formele conștiinței sociale
5. Etic și politic.
6. Știința și morala.
7. Etic și estetic : Funcția educativă a operei de artă.
8. Opoziția radicală dintre morala comunistă și morala religioasă.

Partea a II-a

Categoriile și principiile fundamentale ale eticii marxiste

1. Binele. Raportul dintre bine și rău.
2. Datoria morală.
3. Adevărul moral.
4. Progresul moral.
5. Responsabilitatea, libertatea morală, fericirea.
6. Devotamentul față de socialism, trăsătură esențială a profilului moral-politic în societatea noastră.
7. Etica muncii : Rolul educativ al muncii.
8. Educația prin muncă și pentru muncă. Respectul față de normele esențiale ale eticii profesionale.
9. Etica și echitatea socialistă și comunistă.
10. Apărarea avutului obștesc.
11. Semnificația morală a patriotismului și internaționalismului socialist. Apărarea patriei socialiste — îndatorire fundamentală a tuturor cetățenilor.
12. Idealul moral și tinăra generație.
13. Etica relațiilor familiale. Rolul educativ al familiei.
14. Umanismul moralei socialiste. Critica individualismului burghez.
15. Cinste, corectitudine, demnitate, modestie.
16. Normele de conviețuire civilizată și necesitatea respectării lor.
17. Individ și colectiv. Unitatea dintre interesele individuale și interesele generale ale societății.
18. Combaterea teoriilor de bază ale eticii burgheze (existențialismul, pragmatismul, neotomismul și neopozitivismul).
19. Valorile și normele codului moral comunist.

PROGRAMA DE ETICĂ PROFESIONALĂ ȘI ELEMENTE DE PSIHOLOGIA MUNCII

Pentru școli de specializare postliceală (1 oră săptămânal)

Partea I

Probleme generale ale eticii

1. Morala ca produs social-istoric. Obiectul eticii.
2. Raportul dintre morală și celelalte forme ale conștiinței sociale (politică, știință, estetică, religie).
3. Categoriile de bază ale eticii ; conținutul lor în orînduirea socialistă.
4. Echitatea socială — valoare morală a socialismului.
5. Interesele individuale și cele colective în socialism. Apărarea avutului obștesc.
6. Baza morală a vieții de familie.
7. Umanismul moralei socialiste. Idealul și fericirea.

Partea a II-a

Munca și etica profesională

1. Atitudinea socialistă față de muncă.
2. Munca și afirmarea personalității.
3. Elementele generale ale eticii profesionale.
4. Interesul pentru cunoașterea profesiunii.

(Continuare în pag. a VIII-a)

temporare, religia, reflectarea fantastică, înzestră a existenței sociale. Opoziția dintre știință și religie, caracterul ateu al conștiinței socialiste. Socialismul și problematica omului; umanismul marxist. Reflec-tarea unității indisolubile dintre caracterul științific și umanist al filozofiei marxist-leniniste în politica P.C.R. de făurire a societății.

5. Teoria cunoașterii.

Practică și cunoaștere; rolul practicii în cunoaște-re. Dialectica receptivului și raționalului; concre-tului și abstractului, empiricului și teoreticului în cunoaștere.

Teoria marxist-leninistă a adevărului. Practica, cri-teriu obiectiv al adevărului. Unitatea dintre teorie și practică — principiu metodologic fundamental al filozofiei marxiste și al practicii revoluționare.

ISTORIA ROMÂNIEI

Pentru anul IV licee de cultură ge-nerală și anii terminali ai liceelor de specialitate

— Izvoarele istoriei României

EPOCA STRĂVECHE ȘI VECHĂ

Orinduirea comunei primitive

1. Epoca pietrei pe teritoriul României.
2. Epoca metalelor pe teritoriul României.

Orinduirea selavagistă

3. Statul dac de la Burebista la Decebal.
4. Dacia în timpul stăpînirii romane

Epoca de trecere la feudalism

5. Continuitatea daco-romană și migrația popoarelor pe teritoriul României (sec. IV-X).
6. Desăvîrșirea procesului de formare a poporului româ-n și a limbii române.

EVUL MEDIU

Orinduirea feudală

7. Inceputurile evului mediu și ale relațiilor feudale pe teritoriul țării noastre.
8. Formarea statelor feudale românești.
9. Dezvoltarea țărilor române de la sfîrșitul sec. al XIV-lea pînă la mijlocul sec. al XV-lea.
10. Situația politică a țărilor române de la sfîrșitul sec. al XIV-lea și pînă la mijlocul sec. al XV-lea.
11. Lupta țărănimii iobage din Transilvania împotriva exploatării feudale. Răscoala de la Bobilna — 1437.
12. Țările române în frontul antiotoman sub condu-cerea lui Iancu de Hunedoara și Vlad Tepeș.
13. Moldova în timpul lui Ștefan cel Mare.
14. Frământări sociale și politice în prima jumătate a secolului al XIV-lea. Războiul țărănesc condus de Gheorghe Doja.
15. Moldova, Țara Românească și Transilvania în pri-ma jumătate a secolului al XVI-lea.
16. Dominația otomană asupra țărilor române în a doua jumătate a sec. al XVI-lea.
17. Dezvoltarea culturii în secolele al XV-lea și al XVI-lea.
18. Luptele de eliberare de sub dominația otomană și unirea țărilor române sub Mihai Vodă Viteazul.
19. Țările române în sec. al XVII-lea și la începutul sec. al XVIII-lea.
20. Dezvoltarea culturii în sec. al XVII-lea și prima jumătate a sec. al XVIII-lea.
21. Instaurarea dominației habsburgice în Transilvania și a domniilor fanariote în Moldova și Țara Româ-nească.

EPOCA MODERNĂ

22. Țările române în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea. Inceputurile destrămării feudalismului și apa-

ria relațiilor de producție capitaliste.

23. Mișcarea țăranilor din 1784 sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan.
24. Mișcarea revoluționară din 1821 sub conducerea lui Tudor Vladimirescu.
25. Dezvoltarea culturii naționale.
26. Țările române în perioada premergătoare revolu-ției de la 1848.

Orinduirea capitalistă

27. Cauzele și obiectivele generale ale revoluției din 1848. Mișcarea revoluționară din Moldova.
28. Revoluția din Țara Românească.
29. Revoluția burghezo-democratică de la 1848—1849 din Transilvania.
30. Unirea Moldovei cu Țara Românească. Inceputul procesului de formare a statului național român.
31. Reformele înfăptuite în timpul domniei lui Ale-xandru Ioan Cuza.
32. Dezvoltarea României în anii 1866—1877. Apari-ția proletariatului și primele sale organizații de clasă. Răspîndirea ideilor socialismului științific.
33. Războiul pentru independența națională a Româ-niei 1877—78.
34. România la sfîrșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea. Crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România.
35. Transilvania în a doua jumătate a sec. al XIX-lea (1849—1892).
36. Marea răscoală țărănească din 1907.
37. Dezvoltarea Transilvaniei de la Memorandum pînă la primul război mondial.
38. România în timpul primului război mondial.
39. Unirea Transilvaniei cu România. Desăvîrșirea pro-cesului de formare a statului național unitar român.
40. Dezvoltarea culturii în perioada 1848—1918.

EPOCA CONTEMPORANĂ

Perioada dintre cele două războaie mondiale

41. România în primii ani după război.
42. Avîntul revoluționar din anii 1918—1920. Crearea Partidului Comunist Român.
43. România în perioada stabilizării vremelnice și par-țiale a capitalismului (1922—1928).
44. România în anii crizei economice 1929—1933. Pu-ternicul val al luptei revoluționare de masă orga-nizate și conduse de Partidul Comunist Român.
45. România în perioada creșterii pericolului fascist. Lupta forțelor democratice împotriva primejdiei fasciste, pentru apărarea independenței și suveran-ității naționale.
46. România în perioada dictaturii regale (1938—1940).
47. Lupta de rezistență a forțelor patriotice împotriva dictaturii militar-fasciste și a războiului antiso-vietic.
48. Cultura între cele două războaie mondiale.

Revoluția populară

49. Insurecția națională antifascistă armată din 23 Au-gust 1944.
50. Participarea României la războiul antihitlerist.
51. Desfășurarea revoluției populare pînă la procla-marea republicii.

Orinduirea socialistă

52. Inceputul revoluției socialiste în România.
53. România pe drumul construirii economiei socialiste.
54. Dezvoltarea statului nostru socialist și a democra-ției socialiste.
55. Partidul Comunist Român — forța politică condu-cătoare a națiunii noastre socialiste.
56. Politica externă a Republicii Socialiste România.
57. Dezvoltarea culturii românești după eliberare.

(Continuare în pag. a VII-a)

3. Orinduirea comunală primitivă pe teritoriul patriei noastre — epoca metalelor (1.700 — sec. I e.n.).
Orinduirea sclavagistă
3. Statul dac de la Burebista la Decabal.
4. Dacia în timpul stăpînirii romane.
5. Perioada de trecere la feudalism (sec. IV—X e.n.).
5. Continuitatea daco-română.
6. Formarea poporului român și a limbii române.
Orinduirea feudală
Feudalismul timpuriu pe teritoriul patriei noastre (sec. X—XIV).
7. Primele formațiuni statele feudale românești. Formarea voievodatului Transilvaniei.
8. Formarea statelor feudale independente. Țara Românească și Moldova.
Feudalismul dezvoltat pe teritoriul patriei (sec. XIV — mijlocul sec. XVIII).
9. Societatea feudală pe teritoriul patriei din a doua jumătate a sec. al XIV-lea și în secolul al XV-lea.
10. Țara Românească și Moldova în timpul lui Mircea cel Bătrîn și Alexandru cel Bun.
11. Răscoala de la Bobilna.
12. Lupta pentru independență în timpul lui Iancu de Hunedoara și Vlad Tepeș.
13. Moldova în timpul lui Ștefan cel Mare. Dezvoltarea economică și social-politică a țării.
14. Moldova în timpul lui Ștefan cel Mare. Lupta pentru apărarea și consolidarea independenței.
15. Războiul țărănesc condus de Gheorghe Doja.
16. Țările române în sec. al XIV-lea. Luptele împotriva jugului străin.
17. Lupta de eliberare de sub dominația otomană în timpul lui Mihai Viteazul.
18. Unirea țărilor române sub conducerea lui Mihai Viteazul.
19. Dezvoltarea țărilor române în prima jumătate a sec. al XVII-lea.
20. Țările române în a doua jumătate a secolului al XVII-lea și în prima jumătate a sec. al XVIII-lea.
21. Dezvoltarea culturii din sec. al XIV-lea pînă în sec. al XVIII-lea.
22. Dezvoltarea țărilor române de la mijlocul sec. al XVIII-lea pînă la începutul sec. al XIX-lea. Destrămarea feudalismului și apariția relațiilor de producție capitaliste.
23. Răscoala iobagilor condusă de Horia, Cloșca și Crișan.
24. Mișcarea revoluționară de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, prolog al revoluției de la 1848.
25. Dezvoltarea economică și social-politică a țărilor române în perioada premergătoare revoluției de la 1848.
26. Cultura națională în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea și în prima jumătate a sec. al XIX-lea.
Orinduirea capitalistă
27. Situația țărilor române în 1848. Mișcarea revoluționară din Moldova.
28. Revoluția burghezo-democratică din Țara Românească.
29. Revoluția burghezo-democratică din Transilvania.
30. Unirea Moldovei cu Țara Românească. Începutul procesului de formare a statului național român.
31. Dezvoltarea României în anii 1859—1877. Începuturile mișcării muncitorești și ale răspîndirii ideilor marxiste în România.
32. Războiul pentru cucerirea independenței naționale a României.
33. România la sfîrșitul sec. XIX și începutul sec. XX.
34. Marea răscoală a țărănilor din 1907.
35. Transilvania de la 1849 și pînă la primul război mondial.
36. România în timpul primului război mondial.
37. Unirea Transilvaniei cu România. Încheierea procesului de formare a statului național unitar român.
38. Dezvoltarea culturii între anii 1848—1918.
39. România în primii ani după război (1918—1921). Crearea Partidului Comunist Român.
40. România între anii 1922—1928.
41. România în anii crizei economice din 1929—1933.

Paterinul val al luptelor revoluționare de masă organizate și conduse de Partidul Comunist Român.

42. România între anii 1934—1940. Lupta forțelor democratice împotriva primejdiei fascistă, pentru apărarea independenței și suveranității naționale.
43. România în timpul dictaturii militar-fasciste 1940—1944. Lupta de rezistență a forțelor patriotice împotriva dictaturii militar-fasciste și a războiului hitlerist.
44. Cultura în țara noastră între cele două războaie mondiale.
Insurecția națională armată antifascistă — început al revoluției populare în România
45. Desfășurarea insurecției din august 1944. Semnificația ei internă și internațională.
46. Participarea României la războiul antihitlerist.
47. Lupta pentru instaurarea unui guvern democrat. Reforma agrară din 1945.
48. România între anii 1945—1947. Răsturnarea monarhiei și proclamarea Republicii Populare Române.
Orinduirea socialistă
49. Începutul construirii socialismului în patria noastră.
50. Industrializarea socialistă și transformarea socialistă a agriculturii în țara noastră.
51. Succesele obținute de patria noastră pe drumul construirii socialismului.
52. Partidul Comunist Român — conducătorul poporului nostru, făuritor al societății socialiste multilaterale dezvoltate.
53. Dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii în patria noastră.
54. Politica externă a Republicii Socialiste România.

CUNOȘTINȚE ECONOMICE PROBLEME ACTUALE ALE POLITICII ECONOMICE A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Pentru clasa a IX-a a școlii generale
de 10 ani și pentru școlile profesionale cu durata de 2 și 3 ani
(1 oră săptămînal)

1. Trăsăturile fundamentale ale societății socialiste multilaterale dezvoltate în România.
2. Proprietatea socialistă. Apărarea avutului obștesc, îndatorirea primordială a cetățenilor.
3. Organizarea și conducerea planificată a economiei naționale.
4. Politica P.C.R. de industrializare socialistă a țării. Sarcinile planului cincinal 1971—1975.
5. Politica P.C.R. de dezvoltare intensivă și multilaterală a agriculturii socialiste.
6. Creșterea nivelului de trai — scopul suprem al politicii partidului și statului nostru.
7. Structura organizării și a conducerii industriei în România.
8. Organizarea procesului de producție în întreprinderile industriale.
9. Organizarea și disciplina muncii în condițiile producției moderne.
10. Structura organizării și conducerii agriculturii în România.
11. Folosirea rațională a pămîntului. Legea cu privire la apărarea, conservarea și folosirea terenurilor agricole.
12. Conducerea întreprinderii socialiste.
13. Gestiunea economică.
14. Fondurile întreprinderii socialiste.
15. Necesitatea îmbunătățirii continue a calității produselor. Legea privind asigurarea și controlul calității produselor.
16. Pretul de cost. Rentabilitatea întreprinderii socialiste.
17. Productivitatea muncii. Importanța creșterii ei în edificarea societății socialiste multilaterale dezvoltate.
18. Cointeresarea și responsabilitatea materială în țara noastră.
19. Producerea și folosirea venitului național. Rata înaltă a acumulării.

(Continuare în pag. a IV-a)

(Urmare din pag. a III a)

20. Politica P.C.R. privind investițiile. Legea organizării, planificării și executării investițiilor.
21. Comerțul exterior. Îndeplinirea cantitativă și calitativă a sarcinilor de export, îndatorire a întreprinderii socialiste.
22. Principiile relațiilor dintre țările socialiste. Colaborarea în cadrul C.A.E.R.
23. Colaborarea economică a României cu toate țările, fără deosebire de orînduire socială.
24. Exploatarea muncitorilor de către capitaliști. Lupta economică și politică a oamenilor muncii din țările capitaliste.
25. Socialism și capitalism: deosebiri esențiale.

CUNOȘTINȚE SOCIAL-POLITICE

Pentru clasa a X-a a școlii de 10 ani
și pentru școlile profesionale
cu durata de 2 și 3 ani
(1 oră săptămînal)

Partea I

Cunoștințe generale privind dezvoltarea societății și trecerea de la capitalism la socialism

1. Formațiunea socială și epocile istorice. Succesiunea formațiunilor sociale.
2. Poporul — făuritorul istoriei.
3. Clasele sociale și lupta de clasă.
4. Locul capitalismului în dezvoltarea istorică a societății.
5. Misiunea istorică a proletariatului.
6. Organizarea politică a clasei muncitoare. Rolul partidului comunist.
7. Crearea Partidului Comunist Român și însemnătaea sa istorică.
8. Revoluția socialistă.
9. Revoluția populară și construirea socialismului în România.

Partea a II-a

Dezvoltarea societății socialiste

10. Societatea socialistă. Politica P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.
11. Structura socială a țării noastre.
12. Unitatea socialistă a poporului. Baza economico-socială a unității socialiste a poporului.
13. Statul socialist.
14. Democrația socialistă.
15. Națiunea socialistă.
16. Partidul Comunist Român, forță politică conducătoare în Republica Socialistă România.
17. Formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste.
18. Cultura spirituală în socialism.
19. Morala socialistă.
20. Educația ateist-științifică
21. Rolul familiei în societate.
22. Patrie și patriotism. Patriotismul și internaționalismul socialist.
23. Apărarea patriei socialiste — îndatorire de onoare a tuturor cetățenilor.

Partea a III-a

Conținutul epocii contemporane. Relațiile internaționale. Politica externă a Republicii Socialiste România

24. Epoca contemporană.
25. Relații internaționale actuale.
26. Problema păcii și războiului.
27. Principiile politicii externe a Republicii Socialiste România.
28. România — factor activ în lupta pentru triumful păcii și socialismului în lume.

ECONOMIE POLITICĂ

Pentru liceele de cultură generală
și de artă
(1 oră săptămînal)

ANUL I

Partea I

Noțiuni introductive

1. Obiectul economiei politice.
2. Forțele de producție ale societății.
3. Relațiile de producție ale societății și evoluția lor istorică.
4. Legile economice și rolul lor în dezvoltarea societății omenestii.
5. Modul de producție. Definiția economiei politice ca știință.
6. Marfa și cei doi factori ai ei. Producția de mărfuri.
7. Mărimea valorii mărfii. Banii și funcțiile lor.
8. Legea valorii și acțiunea ei în producția de mărfuri bazată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție.

Partea a II-a

Modul de producție capitalist

9. Nașterea modului de producție capitalist.
10. Relațiile de producție capitaliste.
11. Capitalul și formele sale.
12. Procesul producției de plusvaloare.
13. Legea plusvalorii — lege economică fundamentală a capitalismului.
14. Acumularea capitalului și tendința ei istorică.
15. Împărțirea plusvalorii între diferitele categorii de exploatare capitaliști.
16. Crizele economice de supraproducție.

Partea a III-a

Imperialismul — ultimul stadiu al capitalismului

17. Imperialismul — stadiul cel mai înalt și ultim al capitalismului.
18. Monopolurile și dominația lor.
19. Dezvoltarea inegală și în salturi a țărilor capitaliste în imperialism.
20. Criza generală a capitalismului.
21. Economia țărilor în curs de dezvoltare.
22. Începuturile dezvoltării capitalismului în România.
23. Caracteristicile dezvoltării economiei României după primul război mondial.
24. Necesitatea înlocuirii pe cale revoluționară a capitalismului cu socialismul.

ANUL II

(1 oră săptămînal)

Partea a IV-a

Bazele socialismului

25. Rolul conducător al P.C.R. în construirea socialismului.
26. Construirea bazei economice a societății socialiste.
27. Baza tehnică materială a societății socialiste.
28. Politica P.C.R. de industrializare socialistă a țării.
29. Dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii.
30. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Congresul al X-lea al P.C.R.
31. Planul cincinal 1971—1975 etapă importantă în făurirea socialismului multilateral dezvoltat.
32. Producția de mărfuri și bani. Legea valorii în economia socialistă.

Partea a V-a

Organizarea și conducerea economiei socialiste

33. Forța de muncă și munca în socialism.
34. Fondurile unităților economice.
35. Resursele naturale ale României și valorificarea lor superioară.
36. Dezvoltarea planică — lege a economiei socialiste.
37. Structura organizatorică a economiei naționale.
38. Conducerea economiei naționale.

(Continuare în pag. a V-a)

(Urmare din pag. a IV-a)

39. Rolul economic al statului socialist.
40. Colinteresarea materială. Repartiția în socialism.

Partea a VI-a

Întreprinderea socialistă

41. Întreprinderea socialistă de stat.
42. Prețul de cost, beneficiul și rentabilitatea întreprinderii.

Partea a VII-a

Creșterea economică

43. Venitul național.
44. Sistemul financiar și de credit în socialism.
45. Circulația mărfurilor în socialism.

Partea a VIII-a

Sistemul economic mondial socialist

46. Sistemul economic mondial socialist.
47. Relațiile economice dintre țările socialiste.
48. Relațiile economice dintre țări cu sisteme sociale diferite.
49. Socialismul și comunismul.

SOCIALISM ȘTIINȚIFIC

Pentru anul II licee de cultură generală și licee de artă și pentru anul III licee de specialitate (1 oră săptămânal)

1. Obiectul socialismului științific.
2. Formațiunea socială și epocile istorice. Însemnătatea teoriei marxist-leniniste despre dezvoltarea socială.
3. Baza și suprastructura.
4. Poporul — făuritor al istoriei.
5. Clasele sociale. Lupta de clasă și rolul ei în dezvoltarea societății.
6. Statul. Originea, esența și funcțiile sale.
7. Partidele politice. Organizarea politică a clasei muncitoare.
8. Revoluția socială; legea dezvoltării societății, scindată în clase antagoniste.
9. Societatea socialistă multilateral dezvoltată.
10. Creșterea rolului conducător al partidului Comunist Român în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltată.
11. Statul socialist. Instrument principal în făurirea noului societății.
12. Transformările în structura de clasă a României.
13. Democrația socialistă.
14. Nașterea și rolul ei în socialism.
15. Rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale în țara noastră.
16. Patrie și patriotism.
17. Apărarea patriei socialiste.
18. Socialismul și cultura.
19. Omul în condițiile societății socialiste.
20. Conștiința socialistă.
21. Mișcarea comunistă și muncitorească mondială.
22. Problema păcii în epoca contemporană.
23. Politică externă a R. S. România.

FILOZOFIE

Pentru liceele de cultură generală, de arte plastice, muzică și coregrafie (2 ore săptămânal)

Partea I.

Istoria filozofiei universale — 27 ore

1. Filozofia antică.

Filozofia orientului antic. Filozofia Greciei antice: etapa preclasică, atomismul antic; etapa clasică; etapa elenistă;

Filozofia Romei antice.

Principalele trăsături ale luptei dintre materialism și idealism în filozofia antică.

2. Filozofia medievală.

Nominalism și realism. Continuarea tradițiilor materialitate în opoziție cu gândirea idealistă și religioasă dominantă.

3. Filozofia modernă.

Filozofia Renașterii. Umanismul și promovarea gândirii științifice; filozofia epocii primelor revoluții burgheze. Materialismul francez din secolul al XVIII-lea; trăsăturile caracteristice ale luptei dintre materialism și idealism. Filozofia clasică germană. Iluminismul. Democratismul revoluționar. Socialismul utopic în filozofia românească. Dezvoltarea filozofiei românești în secolul al XIX-lea.

4. Filozofia contemporană.

Geneza marxismului; condițiile social-politice, științifice și isvoarele teoretice ale apariției marxismului. Esența revoluției înfăptuită de marxism în filozofie. Caracterul creator și militant al filozofiei marxiste.

Etapa leninistă; teoria filozofică marxist-leninistă și practica revoluționară. Filozofia marxist-leninistă și confruntările de idei în lumea contemporană.

Analiza critică a principalelor curente și orientări în filozofia burgheză contemporană.

Filozofia românească de la sfârșitul sec. al XIX-lea și primele decenii ale sec. al XX-lea.

Pătrunderea și răspândirea marxismului în România. Dezvoltarea creatoare a gândirii marxiste de către P.C.R.; rolul filozofiei marxist-leniniste în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

Partea a II-a.

Categoriile și principiile fundamentale ale filozofiei marxiste.

1. Teoria existenței.

Materie, mișcare, spațiu, timp; unitatea și diversitatea lumii materiale. Natura și societatea; existența socială și practica revoluționară.

2. Concepția materialist-dialectică despre determinism

Cauzalitate și condiționare; necesitate și întâmplare; lege. Superioritatea determinismului dialectic față de determinismul mecanicist. Specificul determinismului social; subiectiv-obiectiv, spontan și conștient. Problema libertății și a responsabilității sociale în lumina concepției marxiste. Determinismul și conducerea vieții sociale de către P.C.R. în etapa actuală.

3. Teoria dezvoltării.

Legea unității și luptei contrariilor; specificul contradicțiilor sociale. Mecanismul dezvoltării, legea trecerii de la acumulări cantitative la schimbări calitative; evoluția și revoluția în viața socială. Documentele P.C.R. despre legitatea și diversitatea formelor de trecere de la capitalism la socialism. Negăția dialectică; legea negării negăției. Dezvoltare și progres social. Documentele P.C.R. despre criteriile și factorii progresului în societatea socialistă multilateral dezvoltată.

4. Conștiința.

Raportul dialectic dintre existența socială și conștiința socială. Creșterea rolului activ al conștiinței sociale socialiste în actuala etapă de dezvoltare a țării noastre. Conștiința socială și formele ei. Conștiința politică și juridică. Afirmarea ideologiei politice marxist-leniniste în epoca contemporană. Morala, principiile, normele și valorile morale în societatea socialistă. Artă; funcțiile artei; documentele P.C.R. cu privire la menirea artei în socialism. Știința — factor de accelerare a progresului societății; trăsăturile și consecințele revoluției științifico-tehnice con-

(Continuare în pag. a VI-a)

Matematică pentru anul I de liceu

Consfătuirea de la Ploiești. Ministrul Mircea Malița rostindu-și alocuțiunea

corectă a unor probleme de practică economică.

Greutățile cauzate de lipsa manualului au fost suplinite, în parte, prin multiplicarea materialului de geometrie-trigonometrie, pe care l-am lucrat în proiect de manual împreună cu profesorul Cristea Petrișor.

Dacă la început am avut unele îndoieli în legătură cu posibilitatea parcurgerii programei, treptat multe din ele s-au spulberat. M-aș referi la utilizarea calculului vectorial în rezolvarea unor probleme sau la predarea capitolului de relații metrice, folosind trigonometria.

Socotesc utilă reprogramarea studiului matematicii pe toată durata învățământului de cultură generală.

În acest sens, aș propune experimentarea unei noi programe, la început, pentru un grup restrâns de școli; de aici ar rezulta o serie de îmbunătățiri făcute de oameni competenți, care pot contribui efectiv la mersul înainte în predarea matematicii.

ELISABETA IORGULESCU — profesor la Liceul „Gh. Lazăr” din București.

Noua programă școlară a rezultat din analiza celei vechi, din restructurarea, ordonarea și adaptarea ei la un stadiu superior, în așa fel, încât să îmbine elementele tradiționale cu datele matematicii moderne. Trebuie să spun că la examenele de admitere în anul I, s-a constatat că majoritatea elevilor stăpinesc cunoștințele predate și, prin urmare, este loc pentru noțiuni noi, mai complicate, ceea ce și face noua programă, introducând capitole studiate până acum în anul al II-lea, cum sînt: funcții, vectori în plan,

funcțiile trigonometrice, aplicații în geometrie și mecanică.

Am predat după noua programă, la anul I B și am urmărit o înlănțuire firească a ideilor, a noțiunilor, a raționamentelor. Am început cu capitolul mulțimi, operații cu mulțimi, produs cartezian cu două sau mai multe mulțimi, am continuat cu numere reale, introducându-le cu ajutorul structurilor algebrice. Le-am dat elevilor mai întii noțiunile de lege de compoziție internă și externă, oferindu-le și alte exemple în afară de cele patru operații. Apoi am explicat noțiunile de grup, de inel, corp, relație de ordin pe R , valoarea absolută, partea întregă a unui număr real, puterile unui număr real, noțiunea de homomorfism și izomorfism etc. Capitole mai dificile ca: vectori în plan și cele de trigonometrie s-au dovedit accesibile elevilor și, mai mult decît atît, i-au ajutat la rezolvarea problemelor corespunzătoare de fizică. Ceea ce a stînjinit într-o oarecare măsură a fost lipsa manualelor corespunzătoare acestei programe, lipsă suplinită de culegerea de probleme referitoare la mulțimi, a profesorului Georgescu-Buzău și culegerea de probleme de algebră, de Stamate. Comparativ cu clasele la care nu s-a experimentat noua programă, elevii au dovedit o mai rapidă și mai completă înțelegere a chestiunilor predate.

DUMITRU OGREZEANU, inspector general în Ministerul Educației și Învățământului.

1. Față de creșterea uriașă a volumului de cunoștințe matematice, care pot fi cuprinse în cadrul culturii generale, apare necesitatea de a selecta, în alcătuirea unei programe, numai acele elemente ce sînt necesare în activitatea practică și formează gîndirea elevului, ajută să se poată specializa conform cu aptitudinile, cu posibilitățile lui.

Programa pe care o experimentăm este o programă de tranziție, caracter imprimat de necesitatea de a introduce unele elemente noi în fondul matematic clasic existent în vechia programă, în condițiile unui număr micșorat de ore, fără să fi survenit modificări în acest sens în învățământul matematic pentru clasele I—VIII.

Transformarea din mers a programei de matematică este necesară din două motive: viteza cu care avansează știința, tehnica în societatea noastră, reclamă cadre pregătite corespunzător la fiecare moment; așteptarea încheierii unui ciclu de 12 ani, pînă ce elevii vor beneficia de o programă unitară pentru cla-

sele I—XII este practic imposibilă prin înseși schimbările ce apar în învățământul matematic.

2. Principalele elemente noi ale acestei programe nu trebuie căutate printre titluri sau teme. Consider că noutatea constă în sporirea randamentului învățării matematicii printr-o așezare mai judicioasă a temelor. Se manifestă tendința de a renunța la împărțirea arbitrară a matematicii la acest nivel pe discipline matematice. Această împărțire conduce la paralelisme în prezentarea unor teme, la risipă de timp. Noua programă caută să reducă și centrismul excesiv în predarea unor capitole. În sfîrșit, face loc unor teme de actualitate, cum sînt elementele de programare liniară, de teoria probabilităților și statistică matematică, de mecanică. În timpul consfătuirii noastre s-a evidențiat și necesitatea introducerii unor noțiuni de informatică.

Subliniez că, după aprecierea mea, programa aduce elemente noi și prin metoda de prezentare, nu numai prin conținut. Exemplific această idee, referindu-mă la utilizarea calculului vectorial în predarea geometriei.

4. Vorbind despre eficiența experimentului nu trebuie să ne gîndim strict la pregătirea elevilor cu ajutorul cărora s-a experimentat, ci la îmbunătățirile ce se pot aduce acestei programe pe baza discuțiilor din consfătuire. Este prematur să analizăm aici concluziile consfătuirii. Ele vor conduce desigur, prin comisiunile în care vor fi prelucrate, la definirea programei pentru a putea fi generalizată. Una din lacunele, care au fost scoase în evidență, se referă la faptul că se prezintă insuficient în programă posibilitățile existente pentru legarea lecțiilor de matematică de practică. Menționez totuși că, spre deosebire de vechia programă, caracterul aplicativ al învățământului matematic de liceu se întărește prin introducerea sau extinderea unor ramuri ale matematicii cu directă aplicabilitate în viață: programare liniară, teoria grafelor, informatică, calcul numeric, calculul probabilităților și statistică matematică, mecanică.

5. Desigur, că o programă modernizată, alcătuită numai pentru liceu, nu este posibilă. În liceu utilizăm fondul de cunoștințe și deprinderi pe care elevii le însușesc în școala generală, în clasele V—VIII, iar profesorii de matematică de la aceste clase folosesc rezultatele muncii învățătorilor. Nu pornind de la acest experiment văd necesară transformarea programei de matematică pe toată durata învățământului de cultură generală, ci de la ideile ce au stat la baza alcătuirii programei ce se experimentează. Mă refer la păstrarea din matematica tradițională a tot ceea ce are rol formativ pentru o gîndire matematică, și informativ, cu perspectiva aplicării în activitatea practică la posibilitatea de a dezvolta la elevii gustul și priceperea de a cerceta, de a descoperi, de a produce. De asemenea, se urmărește sporirea randamentului învățării printr-o așezare judicioasă a capitolelor, temelor și renunțarea la centrism, și, în sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, introducerea unor noțiuni din noile discipline sau capitole din matematica nouă.

CIPRIAN FOIAȘ, prof. univ. dr. docent de la Institutul de matematică al Academiei R.S.R.

Învățământul are un rol esențial în realizarea progresului social și economic. El condensează experiența trecută a omenirii în mintea tînărului și îl deprinde să folosească această cunoaștere. Datorită revoluției tehnico-științifice contemporane, învățământul trebuie, în plus,

să asigure tînărului de azi capacitatea de adaptare sau recalificare de care el va avea nevoie în cei 40 de ani de muncă ce îl așteaptă. În procesul de învățămînt, matematica a devenit unul din factorii de orientare rațională, ca modalitate de gîndire mai obiectivă, limbă universală mai precisă și instrument mai ieftin pentru scurt-circuitarea unor experimente costisitoare. În consecință, problema aducerii în prezent și a proiectării viabile în viitor a învățămîntului matematic a devenit actuală în multe țări, printre care și țara noastră.

Tiparul unui proces de învățămînt îl constituie programa de învățămînt. Înnoirea ei trebuie să reflecte și ponderile pe care le are în determinarea viitorului atît trecutul, care este dat, cit și năzuința, voința, munca și capacitatea noastră. Această înnoire, numită și modernizare, trebuie să țină seama că funcționarea normală a învățămîntului nu permite nici mutații bruște și nici experiențe ambițioase. Din această cauză, pare mai rațional ca modernizarea programei să înceapă cu matematica din licee, datorită numărului mai mic al acestora, omogenității mai pronunțate a cadrelor și elevilor lor, pregătirii acestora, etc.

Această modernizare a programei de matematică pentru liceu înseamnă, înainte de toate, renunțarea la cunoștințele uscate ce nasc deprinderi desuete, la aceia dintre fertilizatorii tradiționali de inteligență, care dezvoltă abilități bazate pe metode rudimentare. În același timp, spre deosebire, poate, de unele procese de creație, programa nu poate fi modernizată fără recunoașterea și păstrarea faptelor și tehnicilor matematice, care, independent de viața lor și moda noastră, își dovedesc mereu valoarea lor instructivă și cognitivă. De asemenea, modernizarea trebuie să tempereze tendința de a încălca conținutul programei, prin introducerea în bloc a unor capitole de matematică, vechi sau noi, pe baza unor principii de supergurozitate sau de superaplicabilitate. Noul trebuie să se răsfrîngă în creșterea semnificației fiecărei ore de predare și nu în creșterea numărului acestora. Or, semnificația intrinsecă a unui fapt matematic nu este perceptibilă decît areorii unui nespecialist, în timp ce rezolvarea unei probleme dintr-un alt domeniu (matematic, matematizat, sau tradițional) pe baza faptului matematic, dă acestuia o încărcătură semnificativă ce poate fi simțită de mintea multora. Prin urmare, în liceu, zăgazurile care parcelează matematica trebuie rupte, pentru a apropia cit mai mult de faptele și fapăturile matematice ilustrările și succesele lor în alte domenii de cunoaștere (matematică sau matematizată) și de activitate omenească (matematizată sau tradițională). Valoarea unei programe este proporțională și cu capacitatea unor astfel de modelări ale conținutului său. O nouă programă de matematică pentru liceu trebuie, deci, să-și asigure un conținut matematic cu o capacitate, de tipul indicat, cit mai ridicat. Acestea sînt unele dintre problemele ce s-au pus în timpul elaborării în anul 1971 a proiectului noii programe de matematică pentru licee — secția reală. O soluție care să fie optimă față de toate dezideratele indicate, în condițiile concrete date, s-ar putea să nu existe.

Totuși, programa propusă este aproape, în multe privințe, de o soluție optimă. Proba experimentală pe care a trecut-o, examen în fața a peste 40 din cei mai buni profesori de liceu din țară, i-a adus îmbunătățiri (și critici), dar, în același timp, a confirmat această apreciere.

Consemnare de **HRISTU CĂNDROVEANU** și **CORNELIA GĂRMACEA**

Criza pubertară și implicațiile ei în educație

Am arătat într-un interviu acordat revistei „Tribuna școlii”, că în perioada contemporană, dezvoltarea tinerilor s-a modificat prin accelerarea creșterii corpului și printr-o maturare sexuală mai precoce. Cu alte cuvinte, generațiile din ultimele 2-3 decenii se caracterizează printr-o accelerare a dezvoltării somatice și printr-o precocitate a dezvoltării sexuale.

Aceste două fenomene nu sînt întotdeauna armonice. Prin disocordanța lor apar numeroase tulburări, capabile să influențeze negativ biologia tineretului de azi.

Maturizarea sexuală precoce influențează dezvoltarea somatică și neuro-psihică. Ea participă la procesul de accelerare somatică pînă la un anumit punct. În acest caz, tînrul se dezvoltă mai bine, proporționat cu un perimetru toracic și o musculatură corespunzătoare morfogramei. În condiții de trai defavorabile (alimentație defectuoasă, excese sportive etc.), apar tulburări severe de dezvoltare: debilitate, slabă apărare la infecții, capacitate de muncă redusă ș. a. o maturizare sexuală furtunoasă poate bloca creșterea, reduce înălțimea și modifică proporțiile. Se realizează astfel tipul scund și îndesat.

Asemenea fenomene trebuie să preocupe în mod constant pe profesori, părinți și medicii școlari, pentru că astfel ei pot înțelege de ce tineretul contemporan străbate o criză pubertară cu mai multe dificultăți în comparație cu generațiile precedente. Trebuie să înțelegem cauza în explicația acestor fenomene și de condițiile sociale diferite de cele din trecut, create de civilizația industrială prin urbanizare, migrație, transmutația familiilor, insuficiența supravegherii a tinerilor în mediul familial — care influențează considerabil dezvoltarea lor somatică și neuro-psihică. Astfel, vom înțelege mai bine și ce avem de făcut pentru ajutarea și educarea tineretului, căci bunăoară, un tînr cu tulburări de comportament de ordin sexual sau social este de fapt un dezadaptat care trebuie examinat cu atenție, nu condamnat fără speranțe de îndreptare. Tulburările la care m-am referit pot fi datorate perioadei de criză prin care trece un tînr la pubertate, de transformare dintr-un copil într-un viitor adult. Aceste fenomene sînt trecătoare și sînt datorate restructurării profunde a organismului, vieții psihice și a comportamentului. Rolul principal îl au hormonii sexuali, care influențează toate organele și țesuturile. Prin acțiunea exercitată pe creier, se formează comportamentul sexual de specie cu un determinism neuroendocrinologic.

Rolul educatorilor în aceste cazuri este de ponderare a impulsurilor, de folosire a unui complex de măsuri educative care să dirijeze atenția și interesul tînrului spre domenii și activități capabile să domine furtuna sexuală. În această operație, apropierea de personalitatea tinerilor are un rol hotărîtor. Educatorul poate deveni astfel un prieten cu mai multă experiență și maturitate, capabil să obțină aderență la anumite acțiuni sau concepții de viață, printr-o acțiune educativă mai exigentă decît reprimarea și condamnarea, care conduc inevitabil la contestare și adversitate.

ȘTEFAN MILCU

GEORGETA NAPĂRUȘ

Femei și copii

Rolul defectologiei în prevenirea eșecului școlar

Documentele de partid și de stat formulează sarcini precise școlii noastre în legătură cu pregătirea tineretului generației în vederea integrării lor în societate pe calea culturii și a tehnicii productive, potrivit aptitudinilor de care fiecare dispune.

Experiența, ca și cercetările pedagogice sînt în evidență în fiecare an un număr oarecare de elevi care nu-și pot însuși satisfăcător cunoștințele prevăzute de programă; rămîn, corigenți sau repetenți o dată sau de mai multe ori, neputîndu-se adapta regimului de muncă cerut de programa școlară. Deseori, abandonează școala, fără a fi realizat pregătirea teoretică și practică necesară calificării lor pentru o profesie.

Care este cauza neadaptării școlare a acestor elevi? De fapt, nu se poate vorbi de o singură cauză, după cum nici ei nu se pot încadra într-o tipologie unică. Experiența ne arată că în școala generală se găsesc elevi diferențiați atît prin aptitudinile intelectuale și motorii, cît și prin formele comportamentale. Examenul psiho-pedagogic, efectuat cu prilejul consultațiilor la centrul logopedic interșcolar, pune în evidență existența unor diferite categorii de elevi: elevi cu inferioritate mai mult sau mai puțin accentuată în dezvoltarea intelectuală, afectivă, motorie; elevi cu intelect normal, însă cu deficit pedagogic datorat absențelor de boală, mutărilor de la o școală la alta, schimbării frecvente a cadrelor didactice, a nivelului intelectual precar din familie etc.; elevi cu tulburări neuro-motorii majore (disartrii, forme afazice mai mult sau mai puțin pronunțate, stări comițiale etc.), sau cu modificări neurologice minime (dislexii, disgrafii, disortografii, acalculii, tulburări de lateralitate, tulburări în organizarea spațio-temporală etc.). Fără să lezeze intelectul, unele din aceste tulburări pot totuși să provoace elevului serioase dificultăți în însușirea vorbirii, a cititului, scrisului, socotitului — instrumentele de bază ale activităților școlare.

Problema prevenirii modificărilor neurologice minime capătă o importanță deosebită în școlarizarea la vîrsta de 6 ani, care ar trebui să se facă numai pe baza unui examen psihologic. Cunoscutul psiholog parizian Inizan declară sentențios că ei, în calitate de inspector școlar, nu

admite școlarizarea, la această vîrstă, pentru copilul care, la examenul psihologic, pune în evidență tulburări serioase în organizarea spațială, chiar dacă părinții insistă, aducînd ca argument un coeficient intelectual ridicat al copilului lor. O prealabilă pregătire pentru școlarizare este impusă de necesitatea prevenirii eventualelor dislexii, disgrafii, disortografii, ce pot constitui un serios handicap pentru adaptarea școlară ulterioară a copilului, iar uneori chiar un eșec total. Asociate, ca fenomene secundare ale tulburărilor mai sus-menționate sau avînd o existență independentă, tulburările de comportament constituie o importantă categorie de manifestări patologice de care se ocupă neuropsihiatria infantilă: tendința spre apatie, minciună, furt, vagabondaj, frică, izolare de colectiv, practici dăunătoare sănătății morale și fizice etc.

Toate aceste categorii de copii — reprezentate în școala generală — sînt obligate să parcurgă aceeași programă și în același ritm cu colegii lor, a căror evoluție somatopsihică n-a suferit accidente importante care să le tulbure cursul normal. Este evident că datorită particularităților ce-i caracterizează ei au un randament scăzut și nu pot face față exigențelor programei decît beneficiînd de condiții și metode corespunzătoare. Prin problemele ce le pun, ei aparțin de fapt defectologiei — știință pedagogică inter-disciplinară care nu și-a găsit încă locul în programa și manualele de pedagogie după care se pregătesc viitoarele cadre didactice în liceele pedagogice, institute pedagogice, universități.

Defectologia este chemată să sprijine procesul de învățămînt prin acțiuni complexe de prevenire și tratament medico-pedagogic al tulburărilor semnalate. Nefiind avizate asupra acestor aspecte, nici ca diversitate de cazuri, nici ca frecvență și nici ca etiologie, cadrele didactice, cînd vin în contact cu asemenea elevi, îi suspectează de „lene” sau „rea-voință”; ei rămîn la o cunoaștere superficială a acestor elevi și implicit în imposibilitate de a le organiza un regim școlar adecvat. În asemenea situație, școala acționează, alături de familie, ca factor traumatizant, prin lipsa de informare a cadrelor didactice în legătură cu na-

tura și modul variat de abordare pedagogică a dificultăților sau abaterilor pe care le prezintă unii elevi.

De peste trei decenii, cercetătorii în neuropsihiatrie, fiziologie, psihologie, sociologie au dezvoltat originea organică, psihică sau socială a multora din dificultățile pe care le prezintă unii elevi, indicînd totodată și mijloacele de corectare sau compensare. Cercetări și experimente în acest domeniu au fost întreprinse și la noi în țară de dr. Florica Bagdasar, la început în cadrul fostului Centru de igienă mintală, iar apoi în diferite școli atît în țară, cît și în străinătate. Ele au condus pe autoarea la elaborarea unor metode și materiale pentru prevenirea dificultăților de adaptare școlară, pornind de la primul contact al copilului cu cartea. Experimentarea, cu bune rezultate, a acestor materiale (alfabetarele-mari și mici) — florea, lotul și material pentru aritmetică, introducerea de exerciții logopedice pentru formarea unei bune pronunții, exerciții de organizare spațio-temporală în cadrul lecțiilor de gimnastică și muzică, prin corelarea acestor discipline cu predarea abecedarului, la care se mai adaugă și scrierea dreaptă simplificată, a cărei superioritate a fost confirmată și prin experiențe de laborator — considerăm că ar merita o mai mare atenție atît din partea reprezentanților pedagogiei de catedră, cît și a forurilor școlare. Introducerea acestor metode și materiale în desfășurarea procesului de învățămînt, la copiii începători, ar oferi școlii reale modalități de prevenire a dificultăților de adaptare școlară.

Contribuția reprezentanților disciplinelor de graniță constituie un sprijin la efortul de modernizare a învățămîntului. Preluarea și valorificarea acestor contribuții, însă, necesită formarea unor cadre didactice familiarizate cu problemele, conținutul și metodele de activitate din disciplinele limitrofe pedagogiei: psihologia, neuropsihiatria, genetica, pediatria, fonetica, sociologia etc.; ele trebuie să fie bine inițiate în depistarea tulburărilor pe care le prezintă unii elevi și totodată buni cunoscători ai metodelor de corectare sau compensare a deficiențelor respective.

ION NICOLESCU

Concursul cultural-artistic al elevilor

Organizat de Comitetul Central al U.T.C., Ministerul Educației și Învățământului și Comitetul Culturii și Educației Socialiste, concursul cultural-artistic al elevilor s-a desfășurat, anul acesta, sub semnul aniversării Semicentenarului U.T.C. Pentru cele șapte centre zonale — faza republicană propriu-zisă — din Baia Mare, Brașov, Brăila, Craiova, Pitești, Timișoara, Suceava, au fost selecționați 18.000 de elevi, însemnând 80 formații corale, 85 formații orchestrale pe diverse genuri muzicale, 103 formații de dansuri, 25 echipe de teatru, 20 de formații de instrumente populare și fanfare, 29 brigăzi artistice de agitație, 29 montaje literar-muzicale, 9 grupuri folclorice, 43 de grupuri vocale, 110 recitatori, 300 de soliști vocali și instrumentiști. Bilanțul este, desigur, impresionant, mai ales dacă ne gândim că la fazele pe școli au participat încă alte numeroase echipe ce nu s-au calificat pentru „zone“.

Mărcind un salt calitativ sensibil față de edițiile precedente, concursul din anul acesta a recoltat premii numeroase oferite de Comisia centrală de organizare. Au primit premii și mențiuni: 72 formații corale, 75 formații orchestrale, 76 formații de dansuri, 23 echipe de teatru, 28 formații de instrumente populare și fanfare, 25 brigăzi artistice de agitație, 28 montaje literare, 9 grupuri folclorice, 33 grupuri vocale, 68 recitatori, 290 soliști vocali, instrumentiști și dansatori. Cele mai active județe, din acest punct de vedere, au fost: Arad, Buzău, Cluj, Dolj, Ilfov, Maramureș, Mureș, Neamț, Sibiu, Suceava și municipiul București.

În privința calității artistice, demne de remarcat sînt programele prezentate de Liceul „Mihai Viteazul“ din București, Liceul de cultură generală „Gh. Lazăr“ din Sibiu, Liceul „N. Bălcescu“ din Craiova, Liceul nr. 2 din Reghin, Liceul „I. Slavici“ din Arad, precum și, în general, liceele pedagogice. Totodată, față de precedentul concurs, se constată o creștere valorică a activității cultural-artistice din școlile profesionale (grupurile școlare din Galați, Bacău, Craiova, Cluj, București, Reșița).

Programele prezentate au eprins creații artistice cu problematică din viața tineretului, din activitatea sa eroică și revoluționară, exprimînd un sincer omagiu celor 50 de ani de existență ai U.T.C. Concursul a reprezentat și un puternic mijloc de educare a tinerii generații prin contactul cu opere de valoare din cultura clasică și contemporană, națională și universală, îmbogățind astfel universul de cunoștințe al elevilor, cultivînd spiritul creator, camaraderia, ordinea și disciplina, elevii fiind puși și în situația de realizatori ai spectacolelor.

O contribuție deosebită la obținerea acestor succese o au cadrele didactice, comandanții instructori, îndrumătorii U.T.C., conducerile școlilor care au îndrumat și sprijinit realizarea programelor. De asemenea, inspectoratele școlare județene, Comitetele județene ale U.T.C. au luat măsurile necesare și au creat cadrul organizatoric bunei desfășurări a diferitelor faze.

Desigur, s-au constatat și unele neajunsuri. Astfel unele școli nu primesc activitatea cultural-artistică a elevilor ca o problemă cu caracter permanent, ci ca o „campanie“, organizînd formații sau prezentînd spectacole numai cu prilejul unor concursuri și festivaluri.

Unele lipsuri s-au manifestat și în orientarea și selecționarea repertoriului, mai ales în cazul formațiilor de teatru, brigăzilor artistice de agitație, formațiilor de estradă și muzică ușoară. Lipsuri motivate, în bună parte, și de sărăcia fondului existent în acest domeniu și de di-

fuzarea defectuoasă a lucrărilor recent editate.

În sfîrșit, creația folclorică este privită în unele cazuri superficial, echipele reluînd „prelucrări“ ale formațiilor profesionale (adesea falsificate, după cum bine se știe) în loc să insiste asupra valorilor autentice aflate în localitățile sau zonele respective.

Aceste neajunsuri vor constitui, de bună seamă, obiectul analizei factorilor interesați, astfel încît ele să fie eliminate în viitor, pentru a nu umbri succesele cu adevărat laudabile obținute de tineretul nostru școlar, îndrumați de educatorii lor. În final, iată cîteva opinii ale unor președinți de juriu:

Ion Șerfeci: În aprecierile lor, juriile trebuie să țină seama de anumite condiții specifice școlilor. Ar fi, probabil, util să se separe diferite categorii de școli, lucru ce ar conduce la o jurizare mai dreaptă. Tot în legătură cu „notarea“, ar fi corect să se introducă — mai ales în aprecierea grupurilor folclorice — și criteriul autenticității. În sfîrșit, televiziunea ar putea fi de un folos real dacă ar prezenta, în cadrul emisiunilor sale, formațiile cele mai bune. Aceasta ar constitui un stimul extrem de important.

Maria Constantin: Spiritul de „campanie“ s-a manifestat uneori. Totuși, în ansamblu, activitatea se ridică la nivelul exigențelor. Dacă nu chiar mai mult. (Cazul corului Liceului „Mihai Viteazul“ din Capitală, o formație, în multe privințe, superioară celor profesionale!) Consider că patru ani „distanță“ între concursuri este cam mult și are repercusiuni asupra permanențării acțiunii ca atare. Oare n-ar fi mai indicată reducerea perioadei la doi ani?

Concursul ar trebui să se desfășoare pe categorii de școli, căci există diferențe de pregătire prin însăși natura condițiilor ce stau la îndemina unora sau altora. Ar fi necesare pe genuri, notarea fiind îngreunată de „amalgamul“ supus jurizării. În sfîrșit, consider că o zi, cit este acordată unei faze zonale, se dovedește a fi extrem de puțin pentru a-ți putea forma o imagine corectă. Regulamentul este susceptibil de îmbunătățiri și, în orice caz, unele precizări de ordin „tehnic“ se impun. Și acum o sugestie: televiziunea ar putea introduce în concursul „Patrium Carmen“ și formațiile școlare corale meritoase.

Alecu Popovici: Teatrul este un „copil vitreg“ în școală — dintr-un anumit punct de vedere. El nu este inclus ca... materie de predare. Dar nu aceasta este problema. Problemele sînt mai multe: competența instructorului, alegerea inspirată a repertoriului, cultivarea dragostei pentru teatru. În fine, cînd e vorba de a „nota“ o formație de teatru, este cazul să se țină seama și de condițiile în care acesta se dezvoltă.

Mihai Crișan: Teatrul școlar este, indiscutabil, handicapat și de lipsa — sau, oricum, insuficiența — textelor potrivite. Se fac eforturi ca acest neajuns să fie eliminat.

Nicolae Niculescu: Dacă s-au obținut succese remarcabile, este de la sine înțeles că ele trebuie dezvoltate. Intervalul de patru ani între concursuri mi se pare și mie prea mare. În fine, dincolo de chestiunile de ordin major (repertoriu, interpretare etc.) există și unele „amănunte“ asupra cărora trebuie reflectat și îndreptat ce e de îndreptat. Fazele zonale sînt scurte și nu oferă posibilități largi de apreciere justă. La aceasta se adaugă și îngrămădirea tuturor genurilor în fața aceluiași juriu, pe aceeași scenă etc.

VIOREL ȘTIRBU

Cronică T.V.

Cine ne mai invadează simbăta?

Invadatori... flințe după o planetă ce se stinge — unde vi-s moștenitorii serialiști? David Vincent v-a văzut... V-am văzut și noi, și de atunci, tot căntăm să va găsim nod în papură, ba că nu găsim degețelul perfect în poziție verticală, ba că „se vede“ înțelegem prea clar că vă lipsește puțin etc., ba că una, ba că alta, episoadele s-au dus și David Vincent a sîrnat: îndelung într-un final pacifist o invadatoare frumoasă și inteligentă sub privirea „bărboasă“ a tatălui-Invadator. Actorul și producătorul Roy Thinnes și-a făcut datoria, fetele din liceu îi deterioră fotografia bîndului chip, ascunsă prin buletine și cumpărată pe un leu de la tineretie și... din nou începe „o lungă vară fierbinte“ și păticoasă, pentru seriale noastre casnice.

Seriile sînt, de regulă, antidotul oboselii, produsul mediu al unei instituții de cultură medii, care are însă marele merit de a ne atrage precum pe fluturii de noapte lumina. Ne pierdem de multe ori, aripoarele, dar nu ne învățăm nicodată minte și iar deschidem televizorul și iar așteptăm seriale. Dacă nu au putut să ne leculască de „serialități“ flințele extraterestre, cum o să ne leculască amarul de Germain ocupat al postului „Musatinilor“? „Să-lert Germain“, serialul care în 20 de

minute consumă o secvență pe care alții ar devora-o în trei minute, serialul care ne subapreciază calitățile noastre cit de cit intelectuale — pe acest Germain nu putem să-l salutăm, și nici pe cei ce au efectuat această selecție.

Simbăta, după aceea unică și excelentă emisiune numită „Teleenciclopedia“ pe care pînă la adînci bătrîneți o vom stima și urmări, am asistat la invadarea micului ecran de către ceva ce se cheama „Telediver-tisment“, dar de fapt era o piesă de teatru „Răsărea familiei“. O poveste cu a fost odată ca niciodată într-o Anglie de demult, o văduvă tare frumoasă și tare afectată (Florina Luican), salvată de un băiat tare drăguț și tare sufletist (Dan Tufaru), de la un mariaj nefericit. Și cu o astfel de poveste preferabilă la „1001 de seri“, plus un supliment cu Aurelian Andreescu pe vaporas (transmis pe post de cel puțin trei ori pînă la această dată!) — au fost înlocuiți „drăgălași“ noștri „Invadatori“. O fi fost el pueril serialul, dar emisiunile care-l suplineasc sînt și mai puerile! Pînă cînd televiziunea se va hotărî să producă seriale românești, cine oare ne va mai invada simbăta noastră „cea de toate zilele“?

ILEANA COLOMIET

FLORICA IOAN
Portret de față

Spectacol de absolvire — Camus

Piesa lui Camus este o teorie care se rezolvă în abstract, chiar dacă ținem cont de semnificația ei socială. De aceea dramatismul piesei este doar verbal. Drama locului, singurătății, în sfera neputinței individului, e confundabilă cu fericirea, universalul. Aceasta vrea spectacolul de la I.A.T.C. să demonstreze.

Adrian Lupu (care absolvă cursurile de regie postuniversitare) îl slujește astfel pe Camus, el îi înțelege astfel textul, și-l impune astfel scenei. Din acest punct de vedere el obține un spectacol exemplar, de înaltă sobrietate și probitate artistică. E drept, Adrian Lupu este un „rafinat mascat“, un „viciat“ în ale cumințeniei (spectacolul e o adevărată „cumințenie sărbătorească“). E drept, spectacolul e prea corect și asta-l poate „supăra“ pe un

regizor care abia începe să se spună, precum adevărat este și că Adrian Lupu. Dar oare nu asta a și urmărit? Alegerea distribuției a fost corectă, exactă, în general. Ioana Pavelescu (Martha) s-a detașat prin antiteză propriei sale alcături: frumusețea fizică răscolită de patimi tenebroase, de urîtenia provenită din crispări mimice sau din „masca“ naturală a părului ei despletit. Luminia Gheorghiu (Mama) a sugerat discret întreaga oboselă a spectacolului (alături de Bătrîn — Liviu Manoliu). Mia Seleş, de o „diafanare“ făcută, deși uneori structural e nepotrivită rolului. Gelu Birău, gimnast, un bun partener, plin de nerv și culoare.

MARIANA DAMIAN

O mai precisă definire a locuțiunii

Faptul că locuțiunea este în-deobște vag definită: o imbinare fixă de cuvinte tratată ca un singur cuvânt lasă posibilitatea ca în lecțiile de gramatică să i se dea adesea o interpretare largă, punându-se în categoria locuțiunilor și unele unități sintactice care nu sînt locuțiuni.

Se remarcă mai întîi tendința de a se considera locuțiuni toate imbinările de cuvinte care pot fi înlocuite cu cite un singur cuvînt, ca: a avea obiceiul (a obișnui), a avea pretenție (a pretinde), a face planul (a plănuși), a-și pierde mintea (a înnebuni), a pune umărul (a sprijini), unul lingă altul (alături), peste măsură (exagerat) cu curaj (curajos) etc. Uneori sînt considerate locuțiuni și unele cuvinte singure, care și-au schimbat funcția lexico-gramaticală. De exemplu, în expresii ca: a îngheța *tun*, a înțelege *buștea*, substantivele cu valoare adverbială sînt considerate de unii „locuțiuni” adverbiale (dîndu-se, probabil, termenului un înțeles greșit, de înlocuitor).

Noțiunea de locuțiune mai este extinsă, nejustificat, asupra expresiilor verbale de tipul: e ușor, e bine, e necesar etc., apoi și asupra unor sintagme ca: o zgîtie de copilă, un drăguț de bicișor, asupra unor atribute sau complemente dezvoltate, ca: mai mult sau mai puțin, de colo pînă colo, cu vîrf și îndesat, mîncînd pămîntul ș.a.

Foarte des se atribuie calitatea de locuțiune expresiilor cu sens figurat, cum sînt cele din zicători. Sînt profesori care pun în categoria locuțiunilor expresii de felul acestora: trage targa pe uscat, îi sare țandăra, găsește nod în papură, vine cu o falcă-n cer și cu alta

în pămînt, se spală pe mîini, ține trenă, pune bețe în roate etc.

Lăsînd la o parte aspectul stilistic al imbinărilor de felul celor indicate pînă acum, privite numai sub aspect gramatical, trebuie să observăm că ele nu includ neregularități, abateri de la normele morfologice sau sintactice, sînt articulări normale și corecte, la rigoare pasibile de o analiză gramaticală interioară a tuturor elementelor componente.

Pentru a avea caracterul de locuțiune lexico-gramaticală, imbinarea de cuvinte, pe lingă că este fixă, trebuie să includă și o neregularitate rezistentă analizei gramaticale, un element lexical sau gramatical neuzual, neconform normelor actuale ale limbii.

Un cuvînt mort, cum este, de exemplu, *zadar*, nu se mai analizează morfologic. Dacă îl găsim într-o construcție sintactică, ca în *zadar*, îi dă acesteia caracterul de locuțiune, pentru că numai așa, întregă, poate fi încadrată într-o categorie lexico-gramaticală (nu poate fi analizată ca substantiv cu propoziție). Tot așa stau lucrurile și cu expresii ca: de-a *valma*, de bună *seamă*, a-și aduce *aminte*, în care cuvintele subliniate nu sînt susceptibile de o analiză morfologică și lexicală independentă.

Alteori, locuțiunea fixează o formă flexionară depășită. De exemplu, în expresia *de-a fir a păr* se păstrează prepoziția *de-a* (înlocuită azi cu *de la*) și genitivul arhaic *a păr* (de la firul părului). Într-o formă evoluată, locuțiunea a reparat aceste închistări, luînd forma *din fir în păr*, pentru a se da ele-

mentelor componente aspectul morfologic acceptabil, dar s-a căzut într-un nonsens în privința raporturilor dintre cuvinte care face imposibilă o analiză sintactică interioară. Sau: cuvîntul *îmbuiestru* (din *ambulestrum*) devenit necunoscut, a fost refăcut morfologic; în *buiestru*, dar analizată în elementele ei, expresia nu mai are sens. Așa stau lucrurile și cu expresii ca: *fel și chip*, *din ce în ce*, *din cînd în cînd*, *a da de gol*, *alții ca alții*, *pe-ndelete*, *a avea de gînd*, *a se crăpa de ziuă* etc. etc. În care elementul gramatical nenormal nu mai este morfologic, ci sintactic.

Uneori se complică lucrurile prin intervenția unei etimologii populare. De exemplu, în expresia pe mică de ceas, substantivul *mică* (fracțiune), devenit neuzual, a fost înlocuit cu un cuvînt inteligibil: *nimică*, dînd imbinarea absurdă pe *nimică* pe ceas. În expresia *hal fără hal* (stare fără noroc) cuvîntul *halal* a fost înlocuit cu *hal*, care părea mai cunoscut, ajungîndu-se la locuțiunea *hal fără hal*, neanalizabilă logic și sintactic.

În ciuda ilogicismelor din construcția locuțiunii și în ciuda inactualității elementelor ei lexicale și raporturilor dintre ele, locuțiunea are totuși un înțeles clar în ansamblul ei și este foarte expresivă, mai expresivă decît o imbinare echivalentă cu elemente uzuale.

În lecțiile de analiză gramaticală se impune o mai strictă accepție a noțiunii de locuțiune. Să fie decretată locuțiune doar acea construcție în care este evidentă prezența unei caracteristici care se opune net unei analize gramaticale interioare.

ȘTEFAN IACOB

Elev permanent

Omenirea iubește plopul

Omenirea a început să facă multe pentru ca aerul să rămînă pur, apa cristalină și cerul albastru. De aceea omenirea iubește plopul, acești arbori care își înfig adînc rădăcinile în pămînt și sînt cu cițiva metri mai aproape decît noi, pămînteni, de lună. Omenirea iubește plopul și îi apără. N-am avut de multe ori senzația că citesc o știre „poetică”, așa cum am avut-o mai acum cîteva luni, cînd am aflat că la București se desfășoară lucrările „Comisiei internaționale a plopului”. Dincolo de importanța botanică a reuniunii, însăși existența acestei comisii capătă proporții de simbol.

— Bine, bine, se vor întreba unii, dar ce legătură au toate acestea cu rubrica pe care o citim?

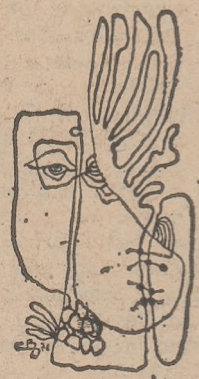
Voi răspunde că mi-am amintit de o fetiță de vreo 12 ani, elevă la o școală bucureșteană. Se afla într-o mașină în care mă găseam și eu. Am oprit în drum undeva la țară, la niște cunoștințe ale șoferului, ca să bem apă de fîntînă. O urmăream pe fetiță din priviri. Se uita rătăcită la tot ce era în jur. La un moment dat am auzit-o: „uite un porc viu”. (Cred că scrisul nu cunoaște semne care să poată reda uimirea ei. Dar și a mea.) Pe urmă am observat-o cum privea cu o atenție ieșită din comun gîștele și răzoarele de ceapă. Sint convins că la zoologie și botanică învățase și despre gîște și despre ceapă. Dar, orășeancă get-beget, nu le văzuse „pe viu”. (La grădina zoologică ori fi lei și pantere, dar gîște nu sînt, iar floare de ceapă n-am prea văzut prin ierbare.) Stăteam și mă gîndeam că omenirea iubește plopul. Dar ea să-i iubească și generațiile viitoare este nevoie ca ele să știe măcar cum arată, să învețe să-i iubească. Și cînd zie plopul am în vedere mult mai multe. Așa cum copiii din școlile sătești au început să fie duși tot mai des pe marile șantiere și în orase (ah, cînd va dispărea oare din literatura noastră figura tînarului venit de la țară la oraș și care este permanent în postura de speriat?), tot așa nu trebuie să-i uităm pe elevii de la oraș. Nu avem voie să-i lăsăm doar între zidurile școlilor, străzilor, locuințelor, cinematografele. Se pot face multe, (chiar și clasicele excursii), dar să se facă cu suflet, cu un scop bine definit, nu pentru bifarea unui punct din planul de activitate. Am observat de multe ori, simbăta mai ales, excursiile școlare. Iertați-mi afirmația, dar zău că multe din ele sînt aproape o parodie. Cabane la șosea asfaltată (ca să ajungă autobuzul pînă la ușă și, doamne ferește, să nu obosească copilașii) sau — în cel mai grav caz — lingă teleferic (care pornește de lingă șosea). Masa se la în restaurante pline de fum, a doua zi pușină fițială în jurul cabanei și gata, hai acasă. Unii vor spune că exagerez. Ar fi bine să aibă dreptate. Din păcate, n-au!

— Avem alte probleme, vor susține alții. Astea sînt chestiuni mărunte: porci, ceapă și o excursie. Să fim serioși!

Ei bine, eu nu cred că problemele ar fi ca atare (mărunte) și nu cred asta, pentru că omenirea iubește (totuși) plopul!

ALEXANDRU STARK

P. S. Mulțumesc profesorilor I. Georgiu și Al. Dumitrache din București, care, imediat după apariția primului articol al rubricii, mi-au comunicat telefonic cîteva propuneri interesante.

Pedagogie contemporană

Printre primele zece din lume

Un volum pe care l-am primit recent, apărut sub egida prestigioasei edituri din Frankfurt am Main „Academische Verlagsgesellschaft”, mă determină să intrerup, pentru o secvență, logica de continuitate pe care am căutat s-o păstrez în suita de însemnări de la această rubrică, pentru a înregistra un fapt de profundă semnificație pentru prestigiul internațional de care se bucură învățămîntul românesc.

După cum este binecunoscut în cercurile specialiștilor în științele educației, nu dispunem încă, pe plan mondial, de o cercetare cuprinzătoare de pedagogie comparată privind structurile caracteristice și tendințele de evoluție ale învățămîntului și educației în lume, care să ofere un sistem de referință perfect articulat la fiecare nivel, ca și în principalele sfere de conținut.

Ce rol primordial pot îndeplini asemenea lucrări de sinteză în evaluarea și perfecționarea structurilor și sistemelor educaționale stau mărturie concludentă progresese înregistrate în abordarea sistematică și cu caracter unitar a preocupărilor din sfera tehnologiei didactice — mass-media și educația, mijloacele audio-vizuale în învățămînt, instruirea programată, pedagogia cibernetică — progrese datorate în special apariției citorva asemenea lucrări de sinteză.

Am subliniat toate aceste elemente pentru a evidenția valoarea noii lucrări, de fapt o culegere de studii, apărută sub titlul „Die Schulreform in den Industriestaaten” (Reforma învățămîntului în țările industriale), sub îngrijirea specialistului de renume internațional prof. dr. Hermann Röhrs, de la Universitatea Heidelberg.

Intrucît o cuprindere exhaustivă a formelor instituționale și a problemelor de conținut ale învățămîntului mondial ar fi necesitat o operă monumentală în multe volume, depășind astfel intențiile și posibilitățile realizatorilor, responsabilul culegerii a optat pentru ilustrarea tendințelor de înnoire a structurilor și modelelor educației școlare prin monografiile dinamice ale celor mai semnificative sisteme educaționale existente pe plan mondial. Selecția s-a oprit la învățămîntul dintr-un număr restrîns de țări, în total 10. Care sînt aceste state, considerate incontestabil reprezentative pentru tendințele actuale ale învățămîntului mondial? Anglia, Uniunea Sovietică, Statele Unite, Franța, Republica Federală a Germaniei, Cehoslovacia, Suedia, Republica Populară Chineză, Japonia și — ceea ce are o însemnătate deosebită pentru noi și motivează în principal aceste rînduri — România socialistă.

„Das rumänische Bildungswesen im Wandel” (Esența învățămîntului românesc în transformare) se intitulază studiul consacrat învățămîntului românesc (bazat pe o valoroasă prezentare panoramică efectuată de prof. dr. Iosif Antohi), în care analiza de structură și cercetarea dinamicii generalizării învățămîntului se concentrează în special asupra modului cum este concepută și cum acționează practic relația învățămînt — producție — cercetare și cum orientează și reglează tripticul amintit, conținutul și formele educației în ansamblu.

Chiar în raport cu analiza unor sisteme de învățămînt de mult consacrate din țări intrate în faza de dezvoltare postindustrială, în cadrul cărora apar, nu o dată, vădite contradicții între tendințe și opoziții manifeste față de ideile și soluțiile înaintate, cercetarea asupra învățămîntului României socialiste degajă o încredere profundă a certitudinilor, unității de vederi și de acțiune care fac din dinamica învățămîntului, alături și în strînsă interdependență cu ritmul creșterii economice, un principal element de referință a ceea ce savanții de bună credință din domeniul științelor economice și sociale denumesc „miracolul românesc”.

MIRCEA HERIVAN

Condițiile de muncă și de viață

ale cadrelor didactice

Scopul suprem al politicii partidului nostru, esența și rațiunea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate este ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual al întregului popor. Organele și organizațiile de partid, cele sindicale transpun în practică măsurile politico-organizatorice necesare creării unor condiții optime pentru muncă și viață la orașe și sate. Alături de întregul popor beneficiază de aceste măsuri cele 215 000 de cadre didactice. Preocupări intense pe această linie sînt înscrise și în activitatea multor inspectorate școlare și ale sindicatelor învățămînt din țară.

Despre aceste preocupări, despre ceea ce s-a realizat și ce s-ar mai putea face, ne-am putut convinge cu prilejul recente vizite făcute într-un județ cu o bună tradiție culturală românească, **JUDEȚUL ARAD.**

— În județul nostru — ne spune prof. **Gheorghe Gogu**, inspector școlar general — se acordă o deosebită atenție atît preocupărilor de ordin profesional, în sensul perfecționării continue a procesului de învățămînt, cît și asigurării unor condiții de trai bune pentru cadrele didactice din municipii și din localitățile județului, creării unui climat favorabil de muncă în școală. Încă de la începutul anului școlar am stabilit sarcinile ce ne revin în acest domeniu și cu sprijinul organelor locale de partid și de stat în bună parte le-am realizat. Împreună cu Comitetul sindicatului din învățămînt am întocmit o listă cu priorități pentru repartizarea spațiului de locuit celor 81 de tineri absolvenți prezentați în acest an școlar în județul nostru. Comitetul executiv al Consiliului popular județean ne-a sprijinit la repartizarea în municipii în anul 1971 a cinci noi locuințe. De asemenea, am răspuns favorabil solicitărilor unor cadre didactice, distribuindu-le butelii de aragaz și sobe de petrol. În mediul rural, cei 66 de noi repartizați au beneficiat anul acesta de condiții bune de cazare. Din inițiativa conducerilor unor școli și a birourilor școlilor sindicale, s-au luat o serie

de măsuri pe plan local. De pildă, cadrele didactice din Sintana pot servi masa la cantina școlii de mecanici agricoli din localitate. Condițiile bune de locuit și de aprovizionare create cadrelor didactice din Chișineu-Criș, Ineu, Pecica, Pincota și Sebiș au determinat stabilirea lor în localitatea respectivă, astfel numărul navetistilor a scăzut simțitor. În comuna Halmagiu, unde în urmă cu cîțiva ani au existat unele neajunsuri în repartizarea buteliilor de aragaz, cu sprijinul Consiliului popular comunal în momentul de față cererile au fost satisfăcute în mai mare măsură.

O altă problemă, pe care am discutat-o, a fost cea privitoare la asigurarea unor condiții bune de odihnă și tratament. Profesorul **Ion Tudosie**, președintele sindicatului învățămînt din Arad, ne-a informat că a existat o preocupare susținută în această direcție. Astfel, s-au obținut 98 de bilete de odihnă pentru anul 1971 și 113 bilete de tratament. Un număr apreciabil de cadre didactice din mediul rural, vor pleca, în acest an, în stațiunile de odihnă sau tratament.

— La Consiliul județean al sindicatelor găsim multă înțelegere în rezolvarea diferitelor probleme, a subliniat prof. **I. Tudosie**. La repartizarea biletelor pentru cadrele didactice din județul nostru însă, ar trebui să se țină și mai mult seama de punctul 4 din Instrucțiunile Consiliului Central al U.G.S.R. din anul 1971 privind trimiterea salariaților și a membrilor lor de familie la tratament balnear și la odihnă. În stațiunile balneoclimaterice în perioada vacanțelor școlare.

Sindicatul învățămînt s-a preocupat și de înscrierea la Casa de ajutor reciproc a peste 1 900 de membri, Casă care beneficiază de un fond mare de rulment, ceea ce permite repartizarea unor sume apreciable — sub formă de împrumut — membrilor de sindicat, în vederea construirii de locuințe proprietate personală.

Posesim apoi, sare a ne edifica asupra informațiilor primite la in-

spectorat prin cîteva localități urbane și rurale.

INEU. Puternic centru economic al județului, oferă multiple resurse pentru asigurarea condițiilor optime de muncă și viață cadrelor didactice. Că aceste posibilități au fost judicios folosite, ne-o confirmă directorul Liceului de cultură generală din localitate, prof. **Gheorghe Pribac**.

— Cadrele didactice din școala noastră — ne-a spus prof. Gh. Pribac — au primit cu sprijinul Consiliului popular local, 27 de apartamente. O altă parte s-au construit 16 locuințe proprietate personală. În aceste condiții, numai șase cadre didactice tinere locuiesc în gazdă, dar și situația lor va fi în curînd soluționată.

Despre preocuparea pentru crearea unor bune condiții de trai pentru cadrele didactice ne-a vorbit și tov. **Alexandru Corzad**, vicepreședintele Consiliului popular local, care ne-a spus printre altele:

— Repartiția apartamentelor se face conform prevederilor Legii nr. 10, acordîndu-se prioritate cadrelor didactice, care primesc în medie cîte cinci apartamente pe an. Aprovizionarea se face în condiții satisfăcătoare de la cele opt magazine alimentare ale orașului. Ne-am propus, totodată, să construim o creșă cu o capacitate de 80—120 de locuri în care vor fi cuprinși și copiii cadrelor didactice.

SIRIA. Veche localitate agricolă, situată la 27 de kilometri de Arad. În centrul comunei se ridică clădirea nouă a Școlii generale de 10 ani. Stăm de vorbă în cancelaria spațioasă, cu profesorul de matematică **Traian Codea**, care, împreună cu soția, lucrează în școală de peste 5 ani.

— Vă rugăm să ne spuneți cum vă simțiți ca noi cetățeni ai acestei comune?

— Sîntem încă într-o situație de provizorat. Familiști și cu doi copii, locuim în gazdă, plătim 250 de lei chirie pe lună și cu toate că am încercat să ne gospodărim, nu am reușit pe deplin, din cauza unei aprovizionări deficitare atît cu pro-

RAID-ANCHETĂ

în județul Arad

duse alimentare, cît și cu lemne de încălzit. Deși am făcut cerere încă din luna decembrie a anului trecut, pentru o butelie de aragaz, nu am primit-o nici pînă acum. Toate acestea, ca și faptul că în comuna noastră nu există o creșă pentru copii ne creează destule necazuri. Sperăm însă, așa cum ni s-a promis, că această situație se va schimba curînd.

GALȘA. Organizatorul grupei sindicale din școala generală de 10 ani, prof. **Lavinia Manghera** ne vorbește despre climatul favorabil de muncă din școală, arătînd că un mare număr de cadre didactice fac parte din formația de teatru, de dansuri populare, din tariful Căminului cultural, precum și din corul din Siria. În felul acesta, ca și prin alte acțiuni întreprinse, intelectualitatea satului a fost antrenată la ridicarea nivelului cultural al comunei. Cu sprijinul biroului grupei sindicale, tinăra profesoară de muzică, **Carmen Chivu**, repartizată în toamna anului 1971, s-a integrat repede în munca întregului colectiv al școlii.

Observațiile pe care ni le-a prilejuit acest raid-anchetă prin diferite localități ale județului Arad ne permit să afirmăm că, în general, în acest județ se manifestă o grijă susținută pentru asigurarea unor bune condiții de muncă și de viață celor ce slujesc învățămîntul. Această preocupare își află concretizarea într-un larg complex de măsuri pe care l-au adus la îndeplinire organele locale de partid, de stat și cele sindicale. Alături de aceste concretizări pozitive sînt de remarcat și cazuri — cum este cel al comunei Sirian — în care problema condițiilor în care trăiesc cadrele didactice nu a fost rezolvată cu suficient spirit de răspundere. Se impune, în consecință, ca acele măsuri pozitive mai sus-amintite să fie extinse și la localitățile în care s-a manifestat deficiența în ceea ce privește asigurarea condițiilor de viață ale cadrelor didactice, știut fiind că acestea condiționează, la rîndul lor, înseși rezultatele obținute de învățători și profesori în munca lor.

VIOLETA APOSTOL

AGENDA

● Mindrie patriotică

În cadrul manifestărilor UNESCO din acest an, care includ și comemorarea a o sută de ani de la moartea lui Avram Iancu, la Liceul „Gheorghe Șincai” din Capitală, a avut loc simbăta 20 mai a. e. o acțiune care le-a prilejuit elevilor anilor IV, momente de puternică educație patriotică. Avînd ca temă evocarea figurii lui Avram Iancu, medalionul muzical-literar prezentat a constituit pentru elevi un prilej de a-și manifesta devotamentul față de patria socialistă, dragostea și admirația pentru trecutul glorios de luptă al poporului nostru.

Rezultat al unei munci pasionate, montajul a fost realizat de un colectiv al liceului alcătuit din prof. Felicia Haica, directoroara adiunctă, profesoara de limba și literatura română Elena Constantin, profesoara de istorie Doina Lupașcu, profesoara de muzică Gabriela Munteanu și tehnicianul Ion Baciu. După studierea materialului bibliografic, a fost ales fondul muzical alcătuit din creațiile compozitorilor Beethoven, Ciaikovski, Liszt și Enescu și din

melodii populare din Ardeal, apoi au fost selecționate peste 120 de diapozitive realizate în școală și s-a elaborat textul istoric-literar. La reșita montajului au contribuit numeroși elevi ai școlii.

V. Andreescu

● Eugenia Brateș

În cadrul Cenaclului artelor frumoase „Ion Andreescu”, s-a deschis o nouă și prestigioasă expoziție a profesoarei Eugenia Brateș.

Peisagistă prin excelență, artista exprimă în mod sintetic și cu o rară sensibilitate, într-o formă cromatică și compozițională armonios construită, o varietate de priveliști. Prin linii certe, viguroase sau ușor schițate, cu un simț al perspectivei spațiale și cu un colorit plin de căldură și optimism, se înfățișează o întreagă lume de valori artistice, printre care cităm: Vechiul Sibiu, Predeal Pasaiul scăriilor, Portul Constanta, Plaja, Case vechi din Plovdiv, Nebâr în zori, Peisaj din Cracovia, Port la Marea Baltică, Peisaj din Praga.

Victoria Petrescu

● Indrumător pentru admiterea în școlile profesionale și ucenicie

A apărut recent, mult așteptatul „Indrumător pentru admiterea în școlile profesionale și ucenicie”. Acest indrumător se

adresează tinerilor absolvenți ai școlii generale sau celor care au promovat clasa a VIII-a a școlii generale și doresc să devină muncitori calificați, precum și muncitorilor din producție care doresc să-și ridice calificarea urmînd cursurile serale ale școlii profesionale. Indrumătorul cuprinde rețeaua și profilul școlilor profesionale și condițiile de admitere în școlile profesionale, învățămînt de zi, seral și ucenicie la locul de muncă. Pentru pregătirea în vederea concursului de admitere, elevii pot consulta broșura „Programa concursului de admitere în licee de specialitate, școlile profesionale și ucenicie la locul de muncă” apărută în cursul lunii ianuarie 1972, care poate fi procurată, ca și broșura de față, de la oficiile de difuzare a presei din întreaga țară. Sîntem informați că, în curînd, va apare și indrumătorul pentru admiterea în liceele de specialitate.

A. Mihăilescu

● O microsesiune a florilor

Gîngășia e simbolic reprezentată printr-o floare. Copilăria și-a găsit simbolul — tot o floare.

Luna mai nu poate fi mai bine reprezentată decît printr-un mînușchi de gîngășe flori purtate de copii. Această imagine și-a găsit expresia într-o manifestare științifică a copiilor ieșeni, care au discutat una din cele mai actuale

probleme: „Omul și ocrotirea mediului inconjurător”.

Membri ai cercului „Prietenii naturii” de la Casa pionierilor din Iași, după un an de aplicații practice, au întocmit referate și comunicări științifice pe tema sus-amintită. Alături de pionierii ieșeni au prezentat expuneri elevii din Botoșani, Roman, București. S-a discutat despre poluare, despre particularități microclimatice, despre monumentele naturii din diverse zone ale țării. Participanții au vizitat apoi complexul de sere din grădina Copou și rezervația naturală de pe dealul Repedeș.

Maria Damaschin

● Cursuri de vară

Societatea de științe matematice și Institutul central de perfecționare a personalului didactic organizează între 15 iulie și 5 august 1972, la Predeal, cursurile de vară pentru profesorii de matematică din liceele de cultură generală. Cursurile au caracter de perfecționare, solicitanții urmînd a prezenta o dovadă din partea inspectoratului școlar județean din care să rezulte că după 1 octombrie 1969 nu au urmat asemenea cursuri.

Înscrierile se pot face prin filialele județene ale societății, unde se găsesc formularele respective. Cererile vor fi înaintate societății de către filiale pînă la 10 iunie a. e.

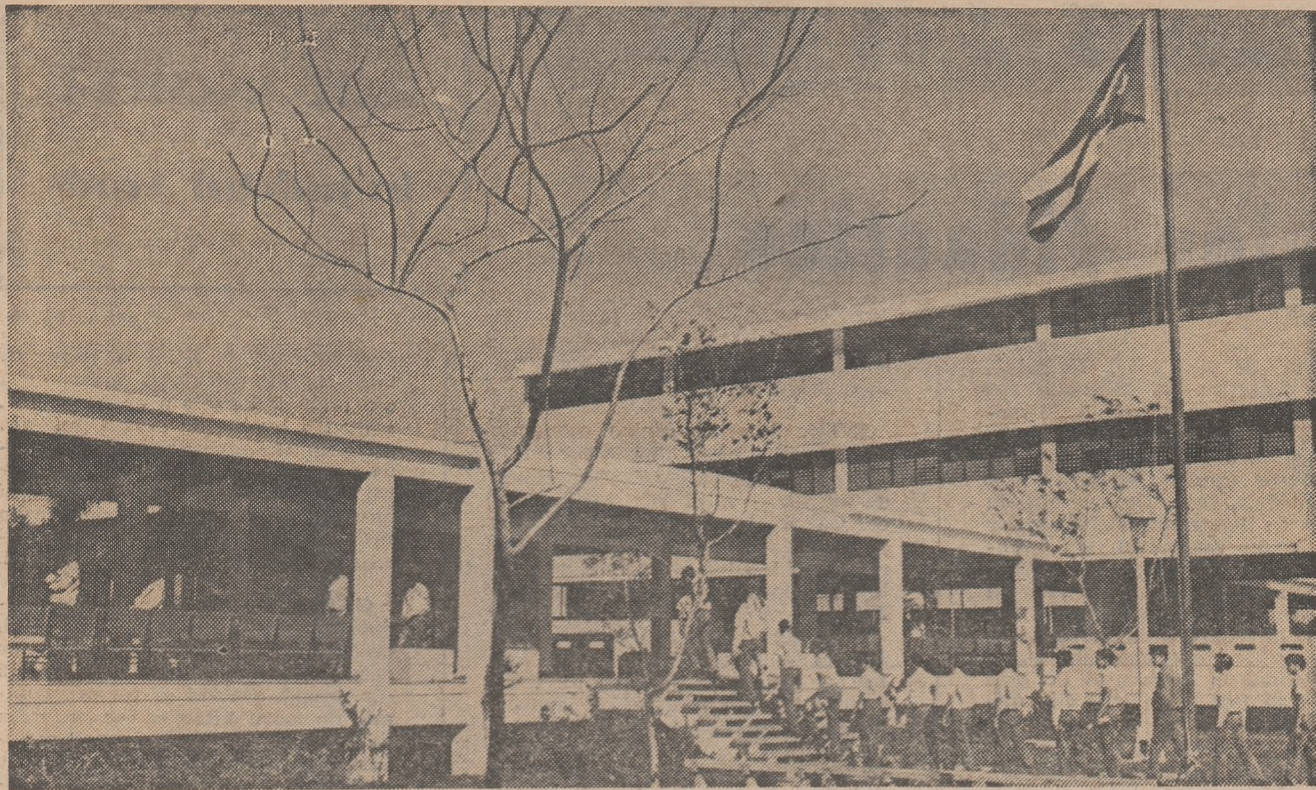
● Sesiune de referate și comunicări

În zilele de 19-20 mai a. e., sub egida Comitetului județean al P. C. R. - Neamț, a avut loc o sesiune de referate și comunicări. Au fost prezentate și supuse discuțiilor numeroase teme legate de experiența cadrelor didactice din școli în realizarea funcției moral-educative a lecției.

Celor reuniți în sala Liceului „Petru Rareș” din Piatra Neamț li s-au prezentat referate privind „Responsabilitatea morală a profesorului de istorie”, „Activitatea de educare moral-cetățenească, factor esențial în procesul de integrare socială a tineretului”, „Valențele moral-educative ale lecției de filozofie”, „Obiective ale educației morale realizate prin lecțiile de literatură” etc. Referatele și comunicările prezentate au contribuit la efectuarea unui fructuos schimb de experiență, aratînd în principal pe relieful conținutului formelor, metodelor și mijloacelor folosite în activitatea de educație moral-cetățenească în procesul de învățămînt. Dacă adăugăm referatul amintit și pe cel intitulat „Rolul cabinetului de științe sociale în perfecționarea metodologiei activității consacrate dezvoltării conștiinței morale a elevilor” se reliefează și mai bine intențiile organizatorilor acestei interesante sesiuni.

V. Zamfirescu

Școala secundară „Ceiba nr.1” din Havana.

ÎNVĂȚĂMÎNTUL CUBANEZ ÎN PLINĂ DEZVOLTARE

De curind am vizitat Republica Cuba, în cadrul delegației Ministerului Educației și Învățămîntului, condusă de tovarășul Mircea Malița.

Această țară frumoasă, cu un popor harnic și talentat de peste 8.500.000 locuitori, se află în plină activitate creatoare în toate domeniile punând în valoare bogățiile celor 110.922 km², împărțiți în șase provincii: Pinar del Rio, Havana, Matanzas, Las Villas, Camagüey și Oriente. Numele de Havana este purtat și de capitala țării, oraș care are peste 1.750.000 locuitori.

Dintr-o țară agrară, specializată în cultivarea trestiei de zahăr, Cuba a devenit, datorită măsurilor luate de Guvernul revoluționar condus de comandantul Fidel Castro-Ruz, o țară în care a fost lichidată înapoierea economică, socială și culturală. Învățămîntul a constituit una din preocupările principale ale guvernului. S-au construit în ritm rapid școli noi, au fost dezvoltate cele existente, au fost transformate în școli vechile cazărmi militare. Cadrele didactice și tinerii cu un nivel corespunzător de pregătire școlară au muncit cu entuziasm pentru răspîndirea învățării în toate colțurile țării încă din anul 1961, denumit „Anul educației”, s-a încheiat campania de lichidare a analfabetismului, Cuba devenind astfel prima țară fără analfabeți de pe continentul american.

Datorită măsurilor luate de Partidul Comunist din Cuba, al cărui prim-secretar este comandantul Fidel Castro s-au creat toate condițiile ca educația, definită ca o sarcină actuală a țării, să fie nu numai un drept, ci și o îndatorire a fiecărui revoluționar.

În cuvîntul său la a VI-a Conferință a miniștrilor învățămîntului superior din țările socialiste, care a avut loc la București în luna octombrie 1971, Belarmino Castilla, ministrul educației din Cuba, se referea la un discurs al tovarășului Fidel Castro în care se sublinia necesitatea „transformării întregii țări într-o universitate. Centrele industriale, agricole, de învățămînt etc., vor fi tot pe atîtea ateliere în care studenții își vor realiza sarcinile de producție și cercetare sub conducerea profesorilor care, la rîndul lor, le vor preda cunoștințele teoretice necesare. Tocmai în felul acesta, contradicția dintre studiu și muncă se rezolvă într-o sinteză superioară de dezvoltare economică și educațională, pentru că activitățile productive, procesele

productive, vor constitui baza materială, laboratorul în care toți oamenii muncii își vor putea realiza în viitor studiile superioare”.

În prezent, învățămîntul cubanez are un caracter de masă, numărul celor care studiază în diferitele grade de învățămînt este aproape de 2.500.000 de persoane.

Caracteristica actuală a învățămîntului cubanez este îmbinarea strînsă și armonioasă a studiului cu munca productivă, pentru a forma la tineri conștiința îndatoririi față de societate. Toți elevii și studenții împreună cu profesorii lor participă 6 săptămîni anual la munca productivă.

Unele școli secundare, denumite școli de cîmp, își desfășoară activitatea chiar în mijlocul unor mari cîmpii cultivate de către elevi și profesorii lor, cu rezultate remarcabile. Construcțiile acestor școli asigură condiții de învățatură, de recreare cazare și masă excelente.

Iată cîteva date referitoare la învățămîntul din Republica Cuba:

Școala primară. Are durata de 6 ani. Primește copii în vîrstă de 6 ani. Există și școli primare experimentale a căror rețea este în continuă dezvoltare.

Școala secundară de bază. Are durata de 4 ani. Primește absolvenți ai școlii primare.

Școala secundară de bază, în cîmp, Ceiba 2, vizitată cu ocazia deplasării în Cuba, dispune de săli de clase și laboratoare foarte bine dotate, internate și cantine moderne, precum și de condiții corespunzătoare pentru desfășurarea unor activități culturale, artistice și sportive. Educația fizică și activitățile sportive sînt considerate în școala cubaneză ca discipline de o mare valoare educativă.

În internat, sînt organizate activități recreative, cultural-artistice, în scopul folosirii cît mai plăcute a timpului liber de către elevi. De asemenea, sînt organizate cercuri de pictură.

Școala secundară superioară (denumită învățămînt preuniversitar). Are durata de 3 ani. Primește absolvenți ai școlii secundare de bază (corespunzătoare liceului nostru de cultură generală).

Școala tehnologică (corespunzătoare școlii profesionale din România). Are durata de 2-3 ani. Primește absolvenți ai școlii primare, sau elevi care au promovat clasa a VII-a sau a VIII-a a școlii secundare de bază. Absolvenții își pot continua studiile la institutele teh-

nologice de profil sau la facultățile muncitorești-țărănești.

Institutul tehnologic (corespunzător liceului de specialitate din România). Are durata de 3 ani. Primește absolvenți ai clasei a IX-a a școlii secundare de bază. Începînd cu anul școlar 1972/1973 va recruta absolvenți ai clasei a VIII-a, iar durata de școlarizare se va mări de la 3 la 4 ani. Absolvenții acestor institute pot continua studiile în universități, la facultățile de profil. De regulă, ultimul semestru este destinat instruirii practice în întreprindere, timp în care elevii își întocmesc și lucrarea de diplomă.

În școlile și institutele tehnologice se studiază obiecte de cultură generală (limba spaniolă, științele sociale și economice, educația fizică), obiecte de bază (matematica, fizica, chimia), obiecte de specialitate și se face practică în ateliere-școală și în producție.

Învățămîntul pentru adulți (învățămîntul muncitoresc-țărănesc). Cuprinde cursuri la nivelul școlii primare, cursuri la nivelul școlii secundare și facultăți pregătitoare (muncitorești-țărănești). Organele de stat cubaneze consideră ca o sarcină politică crearea tuturor condițiilor necesare pentru ca tinerii muncitori să obțină o pregătire și calificare, în special în domeniul tehnic.

O mare dezvoltare au luat facultățile pregătitoare (muncitorești-țărănești). Acestea funcționează, de regulă, pe lingă fabrici, cu învățămînt seral. Au o durată de 4 ani, iar programul săptămînal este de 12 ore. Aceste facultăți reprezintă o fuziune între învățămîntul secundar de bază și cel tehnologic. În primii doi ani se obține o pregătire generală, iar începînd cu anul III cursurile se axează pe o pregătire tehnică de natura aceleia care se acordă în institutele tehnologice. Studiile acestor facultăți sînt echivalente cu studiul preuniversitar și dau dreptul absolvenților să urmeze învățămîntul superior.

Schimbul de păreri avut cu specialiștii cubanezi, cu conducerile școlilor, ale întreprinderilor și universităților vizitate a scos în evidență necesitatea de a dezvolta relațiile dintre țările noastre în domeniul învățămîntului, cît și în celelalte domenii, în interesul ambelor popoare prietene.

ION PUȘCAȘU

Societatea de pedagogie comparată din Europa

Această societate a lucrat fiind în 1961, bazele ei fiind puse în cadrul unei conferințe de pedagogie comparată ce a avut loc la Londra. Printre inițiatori, nume de prestigiu ca F. Hilker, E. J. King, Ph. J. Idenburg, V. Mallinson, P. Rosello, F. Schneider, B. Suchodolski, S. B. Robinsohn, J. A. Lauwerys etc. După cum este înscris în statutul ei, la articolul I, punctul 2, scopul societății este de a încuraja și promova studiul pedagogiei comparate și internaționale prin mijloace ca: stimularea cercetărilor, organizarea de conferințe și întâlniri, publicarea și distribuția unor studii, promovarea și ameliorarea studiului pedagogiei comparate în învățămîntul superior, colaborarea cu alte societăți de pedagogie comparată în scopul dezvoltării unor acțiuni internaționale etc. În 1964 apare, la Oxford, organul teoretic al societății, Comparative Education (Pedagogie comparată), revistă din al cărui consiliu editorial fac parte A.D.C. Peterson, Edmund J. King și W. D. Halls. Mult timp președinte al societății a fost J. A. Lauwerys; în prezent din conducerea ei fac parte B. Holmes, Ph. J. Idenburg, B. Suchodolski. Alături de membrii fondatori și obișnuiri, societatea alege ca membri onorifici personalități ce s-au distins în mod deosebit în activitatea de studiu comparat a sistemelor educaționale. O dată la doi ani, are loc întrunirea generală a membrilor asociației unde, pe lângă alegerea conducerii ei, se organizează dezbateri — ce ulterior sînt publicate în volume — pe teme socotite a fi de mare actualitate (Amsterdam 1963: Cercetarea pedagogică comparată și factorii determinanți ai politicii educaționale; Berlin 1965: Educație generală într-o lume în schimbare; Ghent 1967: Universitatea în sistemul educațional etc.).

Alte societăți similare mai există și în Asia și America: Societatea de pedagogie comparată din Japonia, creată în 1964 (primul ei congres a avut loc în 1965 la Hiroșima) și Societatea de pedagogie comparată și internațională din Canada, creată la 5 iunie 1967 (președinte Joseph Katz).

În 1970, cu ocazia Anului internațional al educației între 17-21 august a avut loc la Ottawa în Canada primul Congres mondial al societăților de pedagogie comparată în cadrul căruia s-au dezbătut probleme ca: locul pedagogiei comparate și internaționale în educarea profesorilor, rolul și rațiunea ajutorului educațional acordat țărilor în curs de dezvoltare etc. În urma acestui congres a fost creat un Consiliu mondial pentru pedagogie comparată al cărui secretariat este la Universitatea Ottawa.

VIORIEL NICOLESCU

TRIBUNA ȘCOLII

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură

Redactor șef: AUREL DRAGOȘ MUNTEANU